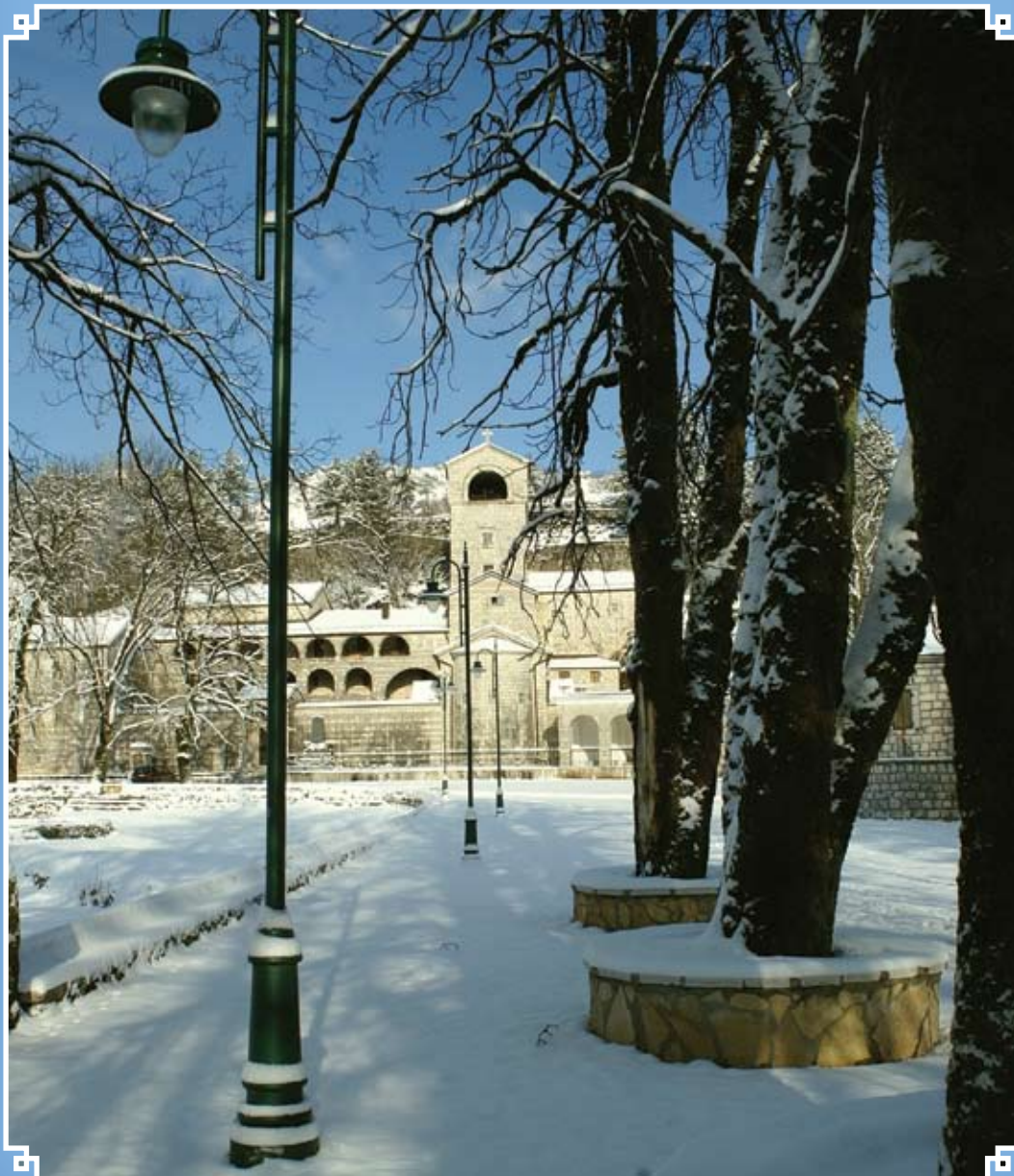
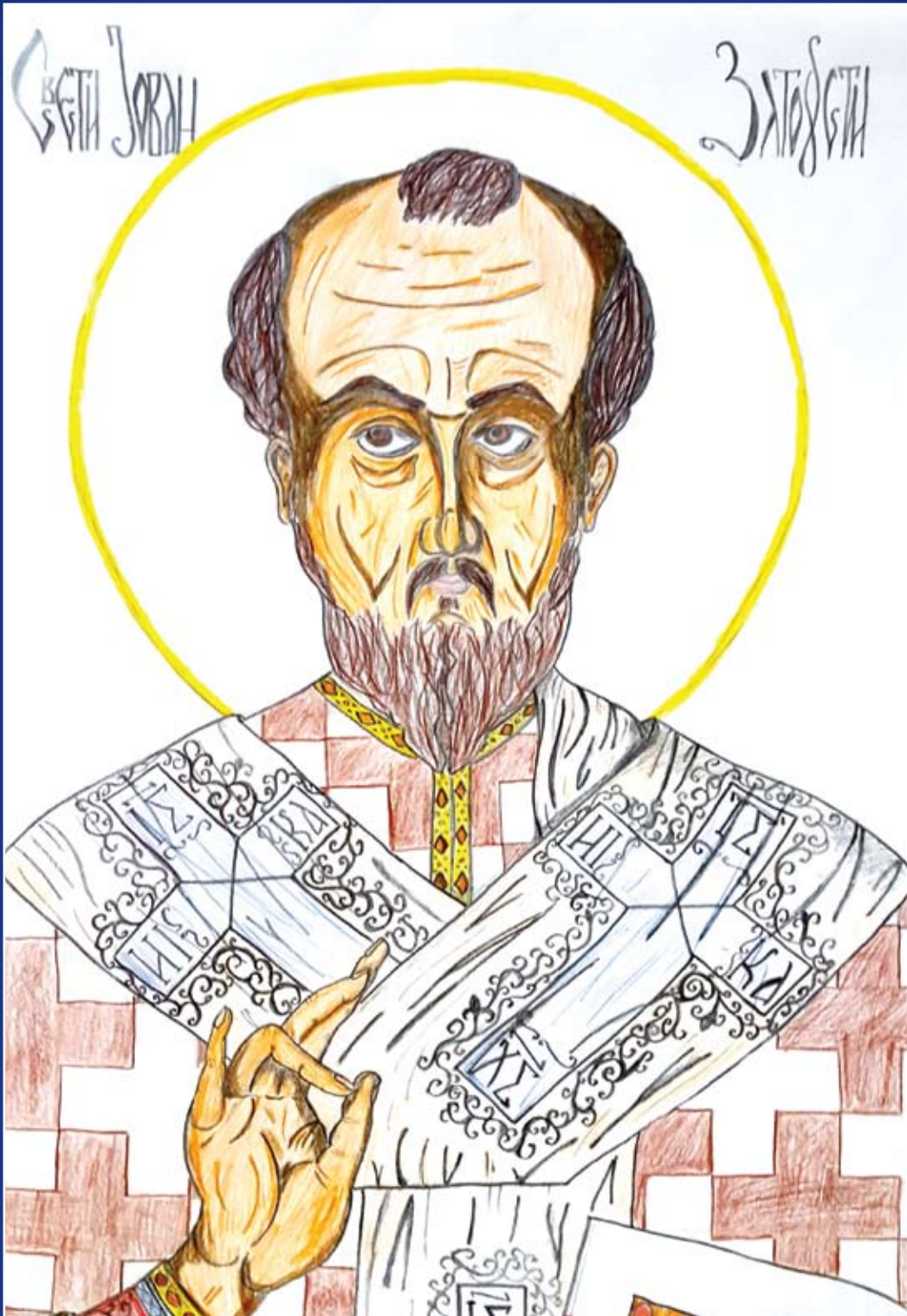

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског

Број 2 • Година 1 • Децембар 2016.

Свети Јован Златоусти
Марко Жишков, ученик III разреда

Са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа цетињског и
Митрополита црногорско-приморског
г. Амфилохија

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу

Број 2 • Година 1 • Децембар 2016.

Издаје:

Богословија Светог Петра Цетињског,
Цетиње

За издавача:

Протојереј–ставрофор Гојко Перовић,
ректор

Уредник:

Ђакон Душан Биговић

Лектура и коректура:

Ивана Јовановић

Дизајн:

Јереј Александар Орландић

Редакција:

Ученици Богословије
Светог Петра Цетињског

Штампа:

Арт Графика, Никшић

Тираж:

500

Уредништво:

Богословија Светог Петра Цетињског
Медовина бб, 81250 Цетиње, Црна Гора

Тел: +382 41 232 462; 231 246; 234 733

Факс: +382 41 230 075

email: bogoslovija@t-com.me
bogoslovija@gmail.com

www.bogoslovija.me

Свештеномученик Јоаникије Липовац, митрополит црногорско-приморски	2
Два пута	5
Професор и ђак Цетињске богословије хиротонисани за епископе	7
Јасеновачки мученици - страдањем у вечност	9
У славу и част новомученика јасеновачких	16
Петар Кочић и сарајевски богослови	18
Освећење Храма у Бару	19
Матурска екскурзија XXI генерације	21
Никола Тесла	24
Никола Тесла, Црногорци, Србијанци и српско родољубље	26
Вучедолска битка	28
Орао устрељен	31
Слава Богословије	32
Споменик Светом Петру и споменик Карловцима	34
О прихватању воље Божије	36
Патријарх Павле	39
Бог је љубав	43
Физиолог	44
Мало правописно поученије	45
Из живота Богословије	46
XXV генерација богословаца	48

Насловна страна:
Цетињски
манастир

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0890 = Цетињски богословац
COBISS.CG-ID 30424592

Свештеночученик Јоаникије Липовац, митрополит црногорско-приморски

Митрополит црногорско-приморски Јоаникије (Липовац) је рођен 16. фебруара 1890. године у Столиву у Боки Которској од оца Шпира Липовца и мајке Марије Дамјановић. На крштењу је добио име Јован. Његови преци су живјели у Цуцама у Катунској нахији, а одатле су се одселили почетком 18. вијека и настанили се у Боки. Отац му је најприје радио као поморац, а потом као разносач у пошти. Основну школу завршио је у Прчању, гимназију у Котору, Православни богословски завод у Задру, а Филозофски факултет у Београду, гдје је положио и професорски испит из богословских предмета.

У чин ђакона рукоположио га је Епископ бококоторски и дубровачки Владимир на Митровдан 1912. године, а два дана касније примио је презвитерски чин. Рукоположен је у которском храму Светога оца Николаја. Тада је постављен је за протског капелана у Котору и на том положају је остао до краја новембра 1918. године. У периоду од фебруара 1916. године до новембра 1918. године служио је и као резервни војни свештеник. Крајем новембра 1918. године постављен је за администратора парохије у Петровцу, гдје је по положеном парохијском испиту постао стални парох. Касније је премјештен на дужност суплента цетињске гимназије, тачније 30. октобра 1922. године, када је такође премјештен и у нижу женску гимназију и женску учитељску школу на Цетињу. У том периоду био је и хонорарни про-

фесор Цетињске богословије. Са Цетиња је 1925. године премјештен у Београд, у Прву мушку гимназију. Митрополит црногорско-приморски Гаврило (Дожих), потоњи српски патријарх, одликовао га је црвеним појасом, а на Велику Госпојину 1925. године и чином протојереја.

На сједници Светог Архијерејског Сабора СПЦ од 8. децембра 1939. године изабран је за викарног епископа патријарха српског Гаврила у Црној Гори са почасном титулом епископа будимљанског. Замонашио га је митрополит скопски Јосиф (Цвијовић) 1. фебруара 1940. године у манастиру Раковици код Београда. На монашењу је добио име Јоаникије. Хиротонисан је 11. фебруара 1940. године у београдској Саборној цркви. Исте године, 10. децембра, на ванредном засиједању Светог архијерејског сабора, изабран је за митрополита црногорско-приморског. Митрополит Јоаникије, када је ступао на трон црногорских митрополита, вјероватно није ни сањао на каквим ће се ватрама пећи наћи и какво ће вријеме доћи. Сигурно ће историја рећи свој став о томе времену, али ми се смијемо усудити да кажемо да је вријеме у коме је живио и столовао митрополит Јоаникије било теже, страшније и крвавије од времена у коме је живио и столовао Свети Петар Цетињски, чији је архипастирски жезал држао и митрополит Јоаникије.

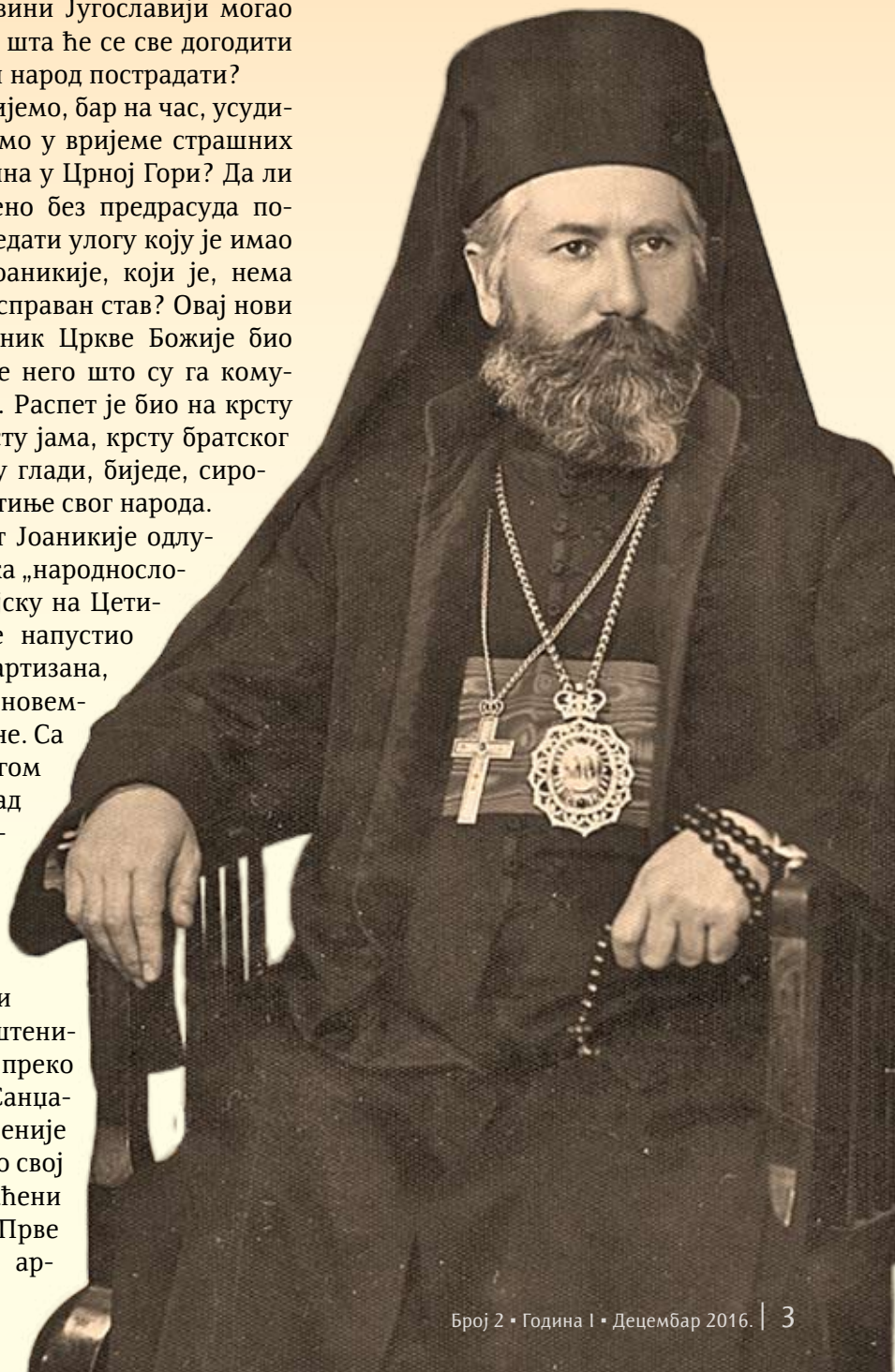
Велико је зло било у Црној Гори у двадесетом вијеку. Али не само у Црној Гори, него и у свим српским земља-

ма. Црну Гору у вријеме Светога Петра распањало је зло турско и зло братских освета и размирица, а у вријеме митрополита Јоаникија Црну Гору је распањало и распело је зло фашизма и зло комунизма. Ко је у освету рата у бившој Краљевини Југославији могао претпоставити шта ће се све догодити и како ће један народ пострадали?

Да ли се смијемо, бар на час, усудити да се вратимо у вријеме страшних и крвавих година у Црној Гори? Да ли смијемо искрено без предрасуда погледати и сагледати улогу коју је имао митрополит Јоаникије, који је, нема сумње, имао исправан став? Овај нови Свештенотученик Цркве Божије био је распет прије него што су га комунисти распели. Распет је био на крсту окупатора, крсту јама, крсту братског поклања, крсту глади, биједе, сиромаштва и голоотиње свог народа.

Митрополит Јоаникије одлучио је да не чека „народнослободилачку“ војску на Цетињу. Цетиње је напустио уочи уласка партизана, дакле уочи 13. новембра 1944. године. Са повећим збјегом Срба, као некад патријарх Арсеније Чарнојевић, упутио се у туђину, у непознато. Са њим је пошло и шездесет свештеника. Прошли су преко Подгорице, Санџака, преко Словеније ка Аустрији. По свој прилици ухваћени су од стране Прве југословенске ар-

мије којом је командовао Брозов генерал Пеко Дапчевић (иначе, син ђакона Јована Дапчевића), а своје животе су окончали у најтежим мукама оставивши кости у масовним гробницама, које ни до данас нису обиљежене.

У тој групи су се налазили посланици и министри Велике црногорске скупштине која је 1918. године изгласала уједињење Црне Горе и Србије. Сви су побијени без суда и суђења на тим нашим новим мученичким просторима.

С обзиром на то да су се у помешитој групи налазили митрополит Јоаникије и свештеник др Лука Вукмановић, рођени брат Светозара Вукмановића Темпа, партизани су их пребацили у Србију. Дошавши у Србију са окованим митрополитом Јоаникијем и оцем Луком Вукмановићем, партизани су, према неким последијератним свједочењима, обавијестили Темпа о заробљавању митрополита Јоаникија и његовог рођеног брата. Питали су га шта да чине са њима. Светозар Вукмановић Темпо је том приликом мирно и без трунке савести и братске љубави одговорио: „Исто што и са осталима!“

И дан данас не зна се мјесто гдје је убијен свештеник Лука. За митрополита Јоаникија се сигурно зна да је убијен на Букуљи код Аранђеловца.

Прије него што су га убили, партизани су га мучили и малтретирали. Сви комунистички крвници су продефиловали поред митрополита и сваки је на свој начин искаљивао свој злочиначки нагон према окованом митрополиту: неко у шамарању, неко у чупању браде, неко у пљувању, а мајор Чиле Ковачевић му је донео путир пун свеже крви убијених четника и тражио је да митрополита „причести“ том крвљу.

Злочиначким убиством митрополита Јоаникија су командовали тадашњи пуковник тајне полиције ОЗНА Владимир Роловић и Брозев генерал Пеко Дапчевић.

Тако је завршио живот Митрополит црногорско-приморски Јоаникије. Ње-

*Нови свештеномученици и мученици
Митрополије црногорско-приморске,
икона у Цетињском манастиру*

му који је спасио животе многих људи није се нашао нико ко би му пружио помоћ у најтежим тренуцима. Њему су комунисти учинили несвјесно велику услугу, помогавши му да добије вијенац мучеништва.

Комунисти су током Другог свјетског рата од 1941. до 1945, убили укупно 109 свештеника Митрополије црногорско-приморске, док су фашисти одговорни за смрт њих 15. Митрополија је прије рата бројала 212 духовника.

Извор: Велибор В. Цомић, „Голуба митрополија црногорско-приморској Јоаникија (1941–1945)“, Свештеника, Цетиње, 1996.

Приредио: Саша Дедић, ученик III разреда

У животу су увијек била два пута: пут добра и пут зла, пут врлине и пут гријеха. Пут добра и врлине тежи је, води кроз многе кланце и урвине, води у висину, захтијева напор, умара, стога њим иде мало људи. Пут зла и гријеха знатно је лакши и удобнији, јер је широк и води постепено на ниже, не захтијева труда и муке, стога њим иде већина људи.

Људи који у животу свом иду првим путем, што су прави следбеници Господа Исуса Христа, што су хришћани по дјелима, а не само по ријечима. То су оне лијепе душе испуњене идеалима и радошћу, које се уздижу изнад опште биједи људске. То су херојске душе испуњене вјером у Бога, вјером у живот, у побједу правде над неправдом, истине над лажју, свјетлости над тмином; испуњене надом на бољу и радоснију будућност; испуњене љубављу према Створитељу и Промислитељу свијета и према свим људима без обзира на вјеру, народност, расу и социјални положај. То су људи оптимисти и велики радници, који свој посао врше с пјесмом на уснама, као што птица гради своје гнијездо пјевајући. Они су урадили све што је лијепо, велико и узвишено на овој планети. Њима имају да захвале

за свој напредак наука, филозофија, књижевност и техника. Ти људи представљају духовне ватре, које свијетле и грију, слични су планинском извору који освјежава и повраћа снагу.

Људи који у животу своје иду другим путем, што нијесу истинити след-

беници благог Учитеља из Назарета Галилејскога, то су људи чије су душе испуњене мраком, злбом, завишћу и мржњом. Такви људи стварају једну биједну и трулу средину, која утиче заразно и убија. Они знају само за бласто и каљугу. У таквој средини руше се идеали и светиње. Ту се вене без цвјетања, стари без младости, умире без живљења. Ту су мисао и срце привезани за земљу, ту су људи уморни и отровани од нерада. У таквој средини владају лаж, интрига, оговарање, дошаптавање,

клевета, увреда и други гријеси. Ту је хладно без љубави, мрачно без науке, досадно без рада. Такви људи прогоне се и кољу међу собом као дивље звијери. Ту се пролама страшни одјек шкргута зуба, лавежа и курјачког завијања. Осјећа се љешинска трулеж и задах распадања.

Први је ПУТ СВЕТОСАВЉА, други је ПУТ БЕЗВЈЕРЈА. Први ствара, други раствара, први лијечи, други трује,

СВЕШТЕНОМУЧЕНИК ЈОАНИКИЈЕ МИТРОПОЛИТ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКИ ДВА ПУТА

први ведри, други мрачи, први води у живот, други у смрт. Првим путем ишли су наши светитељи Симеон Мироточиви, Св. Сава „сунцу слични свјетлионик“, Стеван Првовјенчани, Владислав, Арсеније, Сава Други, Милутин, Стеван Дечански „предивни у страдањима, свијетли дијамант“, Урош, Анастасија, Јелена и Ангелина, Никодим, Данило „звјезда јутарња, која тјера таму незнања“, први патријарх Јоаникије, великомученик кнез Лазар „који је пролио крв своју за вјеру и отаџбину“, страдалник патријарх Гаврило, Стеван Пиперски, Василије чудотворац острошки, Петар чудотворац цетињски.

Другим путем ишли су и иду рушители вјере, народности и породице, они који не поштују морал, Славу, крсни колач и свијећу, који не предају пуње

и проскуре, не ложе божиће бадњаке, не шарају Ускрсова јаја, у својим домовима немају иконе и не шкропе куће богојављенском водицом, који не похађају цркве и манастире, не признају кумство и пријатељство, за које гостопримство и задана ријеч није светиња.

Трудимо се свом снагом ума, срца и воље да у животу своме избјегавамо ПУТ БЕЗВЈЕРЈА, а да идемо ПУТЕМ СВЕТОСАВЉА.

*Уводни шексти митрополиџа Јоаникија у Календару Остирој за 1943. годину; из: Велибор В. Цомић, „Голоџа митрополиџа црногорско-цриморској Јоаникија (1941–1945)“, Светишора, Цетиње, 1996, стр. 192–193
Приредио: Саша Дедић,
ученик III разреда*

Професор и ђак Цетињске богословије хиротонисани за епископе

У подгоричком Саборном храму Христовог Васкрсења, 31. јула ове године, за викарног епископа диоклијског хиротонисан је бивши професор и васпитач наше богословије, архимандрит мр Кирило Бојовић. Био је разредни старешина 19. генерацији обновљене Богословије. У срцима ђака остаће упамћен као добродушни служитељ Божији, васпитач и педагог, којим се врлинама истицао, те је њима достигао до највишег чина у Цркви. У приступној бесједи владика Кирило је између осталог рекао: **„Било је ту и људи који су знали да ме смиравају, нарочито моји драги ђаци богословци, којима сам био разредни старешина. Моја духовна чада сва грлим и волим у Христу.“**

Цетињска богословија, поред неколико професора који су до сада постали епископи (будимљанско-никшићки Јоаникије, полошко-кумановски Јоаким, нишки Јован, пакрачко-славонски Јован и новохиротонисани диоклијски Кирило), изњедрила је и првог ученика који је постао епископ Цркве Божије у Аустралији и Новом Зеланду – господина Силуана (Александра) Мракића, ученика четврте генерације, кога су сви у Богословији, од милоште, будући да је рођен и живео у Аустралији, звали „Кенгур“. Он је хиротонисан 7. августа ове године у београдској Саборној цркви Светог Архангела Михаила, руком Његове Светости Патријарха српског Иринеја и бројних архијереја наше Цркве.

Приредио: Недeljко Томић, мајшуранић

СВЕТИ НОВО-
МУЧЕНИЦИ

ЈАСЕНО-
ВАЧКИ

ЈАСЕНОВАЧКИ МУЧЕНИЦИ – СТРАДАЊЕМ У ВЕЧНОСТ

Ако мене џонише и вас ће џониџи
(Јн. 15, 20).

Овим речима Христос предвиђа како ће прођи они који буду Њега следили. Христов је онај који је гођен. Таква је цела историја нашег малог српског народа. Цела наша земља је закрштена духовном вертикалом и хоризонталом мучеништва кроз целу историју, од Марице до Косова, од Косова до Јадовна и Јасеновца, од Јасеновца до данашњих дана. Нема ни један педаљ наше земље где није канула крв Српских мученика. Христос је такође тешио оне који иду Његовим путем, говоређи: *Не дој се, мало сџаго, јер би воља Оца вашеџа да вам гаде Царсџво* (Лк. 12, 32). И заиста, Господње обећање је исуђено, рај је препун мученика који су пострадали за Христа: *Нико није веђи од свих уџодника у небеском Царсџву, од вас мученика.*¹

Пример мученика који су својим страдањем улепшали Царство Христово су новомученици Српски пострадали на најсуровије начине у независној држави Хрватској (НДХ), а нарочито у злогласном концентрационом логору Јасеновац.

Стварање НДХ

*Колико кошџа џа ваша срџска крв? Колико кошџа Кајмакчалан? Да илаџимо – џа да будемо мирни!*² Ове речи узвикнуо је Павле Радић, народни посланик Хрватске сељачке странке у парламенту. Као последица овакве

нетрпељивости у парламенту између српских и хрватских посланика, Пуниша Рачић, народни посланик Радикалне странке, пуцао је 20. јуна 1928. године у парламенту у хрватске посланике и том приликом ранио Стјепана Радића, председника Хрватске сељачке странке. У тој пуцњави усмртио је три хрватска посланика, међу којима и Павла Радића који је изговорио ове срамне речи. Може ли се парама платити крв српских јунака који су гинули за слободу своје земље, земље у чију је државну заједницу ушла и Хрватска и у тој држави добила огромне привилегије и увек била незадовољна? Цену те српске крви хрватске усташе НДХ у другом светском рату учинили су још скупљом и драгоценијом, вршеђи геноцид и на срамне начине убијајуђи Србе.

Прва жртва која је окрвавила темељ на коме је касније подигнута НДХ био је наш краљ, ујединитељ Јужних Словена, Александар I Карађорђевић, човек који је можда могао да спречи избијање Другог светског рата, човек који је створио малу Антанту. Из тих разлога је путовао у Француску где је 9. октобра 1934. године у Марсељу на њега извршен атентат. Око атентата су сарађивали Унутрашња македонска револуционарна организација (ВМРО) и усташе. Атентатор је био Владо Черномезски, члан ВМРО, а налагодавац атентата Анте Павелић, каснији поглавник усташке Хрватске. Крв краља је окрвавила темељ усташке државе

која ће за мање од деценију од овога убиства бити заливена крвљу на стотине хиљада убијених Срба.

Званично проглашење НДХ извршено је 10. августа 1941. године, када су Немачке трупе ушле у Загреб где су их Хрвати дочекали као ослободиоце засипајући их цвећем. Анте Павелић, који је био ван земље због убиства краља Александра, поручио је преко радија, у предвечерје 10. априла, својим усташким присталицама у Хрватској да са весељем дочекују немачке и италијанске војнике рекавши: *Ови војници знају да пролазе кроз пријатељске земље, но нека се и на лицу мјеста освједочи, да су их Хрвати у хрватским земљама примили онако браћински и с љубављу, како то учиниши знаду само честииша, захвална и вјерна срца хрватскої народа.*³

Истога дана, 10. априла 1941. године, на Велики четвртак, усташки експонент Славко Кватерник прогласио је „ускрснуће“ Независне Државе Хрватске. Проглашење НДХ подржао је и председник Хрватске сељачке странке Влатко Мачек, који је такође дао изјаву за радију која гласи: *Хрватски народе! Пуковник Славко Квајтерник, вођа националистичкої покрета у земљи, прогласио је данас слободну и независну државу Хрватску на цијелом хисторијском и етнографском подручју Хрватске, те је преузео власт. Позивам сав хрватски народ да се новој власти покорава и позивам све припаднике ХСС-а који су на управним положајима, све кошарске одборнике, оштинске начелнике и одборнике итд, да искрено сарађују с новом владом.*⁴

Из Италије у независну Хрватску 17. априла стигао је и њен поглавник Анте Павелић. Он у Италији већ низ година са Мусолинијем, вођом фашистичког покрета, припрема терен за стварање

НДХ-а. У састав независне Хрватске улазе територије Босне, Херцеговине, Срема и Земун.

Немци, незадовољни усташким режимом траже септембра 1941. године од Влатка Мачека да преузме власт у земљи, што је он одбио. Анте Павелић страхујући од Мачека као могућег ривала издаје налог да се Мачек ухапси и затвори у логор Јасеновац, где је боравио годину дана, остатак рата је провео у кућном притвору. Отворену подршку независној Хрватској дала је и Римокатоличка црква на челу са надбискупом загребачким Алојзијем Степинцем, који је отворено сарађивао са Анте Павелићем и усташким режимом. Неки од припадника Римокатоличке цркве отворено су учествовали у усташким злоделима.

Државни програм и злочини у НДХ-а

Програм независне Хрватске, који је формирао Миле Будак, имао је за циљ да очисти Хрватску од Срба и да створи етнички чисту Хрватску државу. Овај план требао би да се реализује тако што би се трећина Срба побила, трећина протерала, а трећина асимилувала, тј. покатоличила. Неки од највећих злочина и ликвидирања Срба догодили су се у Пребиловцима, Глини, Дракулићу...

Један од првих покоља догодио се у глинској цркви. Ту је у августу 1941. године страдало 1.764 људи, махом стараца, жена и деце српске националности. Злочин сличан овом догодио се у селу Драксенић на Српску нову годину, 14. јануара 1942. године, када су усташе убиле 207 српских становника овога села у цркви. Ту се данас налази *тробље мозгова* – јединствен споменик такве врсте у свету. Назив је до-

Свешћеномученици Плашон Бањалучки, Петар Дабробосански и Сава Горњокарловачки

био по томе што су у једну гробницу сахрањени само мозгови жртава који су се разлили по цркви. Још један велики злочин који су починиле усташе над српским становништвом догодио се 7. фебруара 1942. године у месту Дракулић код Бања Луке. Убијено је око 2.300 људи, од којих више од пет стотина деце. У овом покољу учествовао је локални жупник Мирослав Филиповић који је био и управник логора у Јасеновцу. Да би на миру, у тишини и што лакше извршили злочин усташе су наредиле да се морају побити пси, изговарајући се на заразу беснилом, а затим су заповедили становништву да очисти снег испред својих кућа ради лакшег распоређивања хуманитарне помоћи становништву.

Ради затирања свега што је српско у НДХ, указом поглавника Анте Павелића 1942. године је основана Хрватска православна црква. Циљ ове лажне цркве био је да Србе који нису хтели да приме римокатоличку веру асимилују као православне Хрвате. Клир Српске Православне Цркве, која је сведок вековног постојања српскога народа на тим територијама, претрпео је стравична страдања. Готово половина пра-

вославног свештенства је протерана, њих око 200 је убијено, убијене су и све српске владике на овом подручју: Платон Бањалучки, Петар Дабробосански, Сава Горњокарловачки. *Крижаше крижари, крижаше им кожу, носилаше сољу, чулаше им браде, љуваше у лице. И владике старије мошкатама пребихше, пре него их смрћу уморише.*⁵

Због великих злочина над српским живљем и због неповерења народа у усташку власт и у њиховог поглавника Павелића, Хрватска православна црква, коју је он наметао, никада није заживела. Ова лажна црквена организација опстала је само за време окупације, завршетком рата престаје њено постојање.

Јасеновац – место натопљено крвљу невиних

Да би остварили хомогену Хрватску државу, у којој би једина нација била хрватска, једина вера римокатоличка, у НДХ отворено је неколико логора од којих је најозлоглашенији био Систем-логор Јасеновац са највећим бројем жртава: *Број Јасеновачких логора је осам, а број жртва – између седам и осам хиљада људи, жена и деце.*⁶ По

страдањима и по броју жртава у окупираној Хитлеровој Европи овај логор је био први. У њему је највише страдало српско становништво, потом Јевреји и Роми, а било је и Хрвата – оних који су гајили југословенску идеју, нису подржавали усташку власт, или су сарађивали са комунистима.

У Јасеновац су први логораши стигли 19. 20. и 21. августа 1941. године, а усташке новине су 23. августа објавиле: *Обавјештавамо о извођењу јавних радова, као и о томе да су њихове прве баракe за пријем првих радника.*⁷ Највећи број логораша и жртава прошао је кроз тзв. логор III који су још звали „радни логор – Циглана“. Сам Павелић 21. новембра 1941. године даје одредбу: *О упућивању нејогодних у сабирне и радне логоре.*⁸ Међутим, назив *радни логор* никада није прихваћен, јер се није радило ни о каквим радним логорима већ о концентрационим логорима смрти. У овај логор су свакодневно довођене колоне људи од којих многе нису ни увођене у сам логор већ су их право водили у једно од масовних губилишта, понајвише у Градину, где су убијани и бацани у масовне гробнице, а многи од жртава бацани су и у реку

Саву. Усташки злочинци су жртве убијале на разне начине, најчешће хладним предметима као што су нож, маљ, секира и слично, да се не би чула пуцњава и да би на тај начин прикрили страшне злочине које су чинили. Чак ни локално становништво није знало шта се све дешава у логору. Један од најгорих злочина који су чинили било је кување живих људи од којих су правили сапун, а њихове кости су одвозили вагонима и бацали у реку Саву. Као сведоци ове страхоте и данас у Градини стоје казани, пронађени код локалног становништва, у којима су кувани људи. Постоји још један велики сведок мученичког страдања логораша а то је стабло топола: *У цијим су се дебелим гранама налазили њихови клинци и ланци, на које су усташе подизале живе људе и оставили их оладњеле, да висећи полако умиру, док су они испод њих вртели на ражњу јаћнаг, ортијали и правили канибалске вицеове.*⁹ Постоји и место где су усташе бацале живе људе, углавном комунисте, везане за железничку шину углавном по њих петнаест.

Познато је да је Хрватска једина држава која је имала логоре за децу, док је и у самом логору Јасеновац био ве-

лики број дечијих жртава. Једно од те деце био је Илија Ивановић, преживели логораш. Он говори о томе како су мучени и изгладњавани у логору и сведочи великом броју жртава у Јасеновцу. Сећа се када је управа логора изабрала њих четрнаест дечака да чувају стоку. Знали су да је то лаж, јер су на рад водили ујутру а увече у смрт. Један усташа им је наредио да се врате у своје радионице, а Илија је и данас зачуђен што није убијен тога дана: *Зашто су нас те вечери оставили у животињу, никада нисам сазнао. Можда су крвници били уморни од убијања, а можда им се није исплатило водити нас четрнаести, па су одуштали. Зар да због нас тако мало кржаве руке?*¹⁰ Можемо само да замислимо колики је број јасеновачких жртава кад усташе неће да кржаве руке због „само“ четрнаест људи. Као датум престанка постојања логора узима се ноћ између 22. и 23. априла 1945. године када је логор пробијен од стране самих логораша, којом приликом је побијено још око три хиљаде преосталих логораша. Као што су створили Независну Државу Хрватску да би затрли све што је српско, тако су и на крају, када су видели да се рат ближи крају са архизликовцем Лубурићем рушили и палили све по логору да би затрли трагове страшних злочина које су током рата ту починили.

Већина усташких злочинаца после рата никада није одговарала због почињених злодела. Неки од њих су усташке униформе заменили партизанским, придруживши се партизанским борцима у народно-ослободилачкој борби. Други део злочинаца, уз подршку Ватикана избегао је у Аргентину. Међу њима је био и усташки поглавник Анте Павелић. Он је живео у Аргентини, и даље ширећи своје усташке иде-

је, све до 9. априла 1957. године када је на њега извршен неуспели атентат. Овај атентат је извршио Благоје Јововић, ранивши га у стомак. Павелић је пребачен у болницу у Мадриду, где је 28. децембра 1959. године од последица рањавања преминуо.

Поље са сухим костима

Рука Господња дође нага ме и Господ ме изведе у духу, и остави ме усред поља, које бијаше јуно костију. И проведе ме покрај њих у онаколо, и ње, бијаше их врло много у пољу, и ње, бијаху врло сухе. И рече ми: сине човјечију, хоће ли оживјети ове кости? А ја рекох: Господе, Господе, ти знаш (Јез. 37, 1-3). Данашњи изглед јасеновачког логора и Старе Градине подсећа на опис поља код пророка Језекиља. Ове кости Српских мученика чекају глас Господњи који каже: *Ја ћу мейнути у вас дух и оживећете* (Јез. 37, 5). Сви напори усташа, а и касније комунистичке власти, зарад неког „братства и јединства“, да прикрију страшне злочине које су усташе чиниле у логору Јасеновац нису успели. Једна наша народна песма пева: *јер је крвца из земље њроврела*. Слично говоримо и у служби новоученицима Српским: *Оглећеше душе, ал` кости њоворе: – заклаше нас мучки, целом свијету зборе... Сва њприрода Божија неће бити нема, сведочиће њовжђе, и дрво и стена*.¹¹ И заиста сва природа Божија сведочи страшне злочине који су се десили на овом простору. На крају рата усташе су преорале цео простор Старе Градине да би сакрили масовне гробнице које се ту налазе, али слегањем земље појављују се гробнице, и њихов број стално расте. Када је при летњим сушама ниво Саве опадао, појављивао се велики број људских костију у муљу и речном песку. Колико год злочинци

хтели да прикрију злочине и број жртава, природа сама разоткрива истину. Сам споменик у Јасеновцу *Камени цвећ*, дело архитекте Богдана Богдановића, подигнут 1966. године, једино је обележје које су људи подигли да сведочи страшан злочин. Тај камени цвет данас неки зову: „стратегијом организованог заборава“.¹²

Ми се надамо у истинитост речи пророка Језекиља, да ће оживети кости светих мученка и да ће се обући у првобитну красоту. Да ће јаме у којима су закопани пострадали бити светлије од сваке царске одаје. Да ће јаме јасеновачке постати симбол победе баш као што је и Христов гроб постао извор нашег васкрсења: *Грбови наши са Христом јачи су од нејријашеља наших. Јер је из гроба првомученика и првоваскрслоћа Божијег Христа засијало васкрсење*.¹³

Ђердан од мерцана

Помози нам, Боже, да Те прослављамо што нас удостоји да Ти жртве дамо, не у козјој крви ни овчјем месу но у људима Твојим, кршћеним и верним, ко најлепши у свећу ђердан од мерцана: Седамсто тисућа хришћанских жртвава, свешосавске деце, православних љава.¹⁴ Видевши велику патњу српскога народа Свети владика Николај саставио је службу Новомученицима српским назвавши је „Ђердан од мерцана“. Овај назив означава огрлицу, тј. украс сачињен од Српских мученика који украшава Небеско царство Христово. Служба је састављена као похвала Мученицима који својом крвљу обогаћују Небеску Србију и придружују се својим светим прецима. У тексту службе Владика Николај критикује починиоце злочина и каже да ће злочинци бити проклети као што је и проклет

братоубица Каин. Осуђује што су злочинци убијали Србе зарад неке „праве вере“ и каже: *Ко се кршћом кршћи а крв праву лије боље да се ни родио није*.¹⁵ Он Српске мученике назива живима тек сада када се њихов живот јавља у пуноћи у рају. Владика Николај наглашава да смо ми народ култа живих, што владика Атанасије објашњава речима: *Јер, иако стјално имамо њосла са гробовима и кршћовима, са костима и мошћима, ми смо њре свећа народ култа живих*.¹⁶

Усташки злочини у књижевности

*Лешеви њлове, њишу се и њлове
Зелени, модри, шешки, надувени
Круиљају, расту као да се шове
И онда стјану, тихо окуиљени
Крај обале црне*

Најважнији представник који у својим књижевним делима описује злочине у рату учињене од стране усташа је Горан Иван Ковачић (1913–1943). Готово цело његово књижевно стваралаштво описује збивања у рату. Најважније дело је поема „Јама“ која се састоји од девет певања неједнаке дужине и броју укупно триста деведесет четири стиха. *Поема Јама је израз њесниковој уживљавања у један стварни, сурово злочиначки догађај – масовну ликвидацију Срба коју су њочинили усташе*.¹⁷ Горанов песнички пркос и протест против људског зла и злочина имају непоновљиву снагу. Поема је написана првих месеци 1943. године у Бихаћу а завршена у Ливну. Ковачић као очевидца ових злочина и учесник у рату као партизан изузетно потресно и уверљиво описује страдање. У поеми „Јама“ у највећој мери испољава свој дар сагледавања и песничког обликовања крвавих збивања у рату.

Књижевни критичар Марко Ристић за ову поему каже да је „*тврда и хладна као мраморни кий а пече као живо и ранено месо*“.¹⁸

Српски академик Матија Бећковић ово страдање у НДХ-а назива продужетком страдања Светога Саве: *Ко је нећо Свети Сава зајалећен у Клинској цркви, ко би дрући био у Јаговном и Јасеновцу, највећем марширијуму и најдугој чистиљи српскога народа*.¹⁹ Као закључак треба рећи да „*јасеновчки смртоносни силећ лоћора, мада и нехотице, расиорећен је у знаку једној великој крсти: од села Крајје до села Млаке и Градишке, и од лоћора I на џушу од Новске ђа преко Саве до Доње Градине. У знаку шога крсти лежи ђод земљом наш највећи Град. Али за нас, не „трад мртвих“, нећо Град Живих, јер су Боју сви живи. Нарочићо су у срцима, душама и ђамћењу нашем живе Великомученичке Жртве Јасеновачке. Оне са нама заједно очекују васкрсење мртвих и живоћ бдућега века*“.²⁰

Да завршимо са речима патријарха Германа, које је он изговорио 1984. године приликом освећења цркве у Јасеновцу, а које треба да памти свако покољење: *Браћо, да оћрашћамо – морамо, јер је шо еванћелска зајвестћ, али да заборавимо – не можемо. Нека ђраунуци ђраунука наших знају да је онај оћромни бећонски цветћ на ђољу Јасеновачком сведок једној безумља, које никада више не сме да се ђонови*.

Часојису ђрилаћоћен истиоимени наћраћени Светћосавски шемаћ из ђредмета Истћорија Срћске Православне Цркве

1 Служба Новомученицима српским, епископ Николај Велимировић, Рукумија, 2009, стр. 14.

2 Википедија

3 Магнум Кримен, Виктор Новак, Нова Књига, Београд, 1986, стр. 540.

4 Исто, стр. 541.

5 Служба Новомученицима српским, епископ Николај Велимировић, Рукумија, 2009, стр. 7.

6 Јасеновац, мето натопљено крвљу невиних, САС, Београд, 1990, стр. 12.

7 Концентрациони логор Јасеновац, Антун Милетић, Гамбит, Јагодина, 2007, стр. 21.

8 Исто, стр. 23.

9 Јасеновац, мето натопљено крвљу невиних, стр. 19.

10 Јасеновац, зборник радова четврте међународне конференције, Бањалука – Доња Градина, 30-31. мај 2007, стр. 379.

11 Служба Новомученицима српским, епископ Николај Велимировић, Рукумија, 2009, стр. 27.

12 Јасеновац, мето натопљено крвљу невиних, САС, Београд, 1990, стр. 12.

13 Беседе и речи, епископ Атанасије, Требиње – Врњци, 2010, стр. 185.

14 Служба Новомученицима српским, епископ Николај Велимировић, Рукумија, 2009, стр. 3.

15 Исто, стр. 9.

16 Беседе и речи, епископ Атанасије, Требиње – Врњци, 2010, стр. 184.

17 Историја књижевности, Јован Деретић, Завод за ућбенике, Београд, 2013, стр. 123.

18 Историја књижевности, Јован Деретић, Завод за ућбенике, Београд, 2013, стр. 126.

19 Саборник, билтен Саборне цркве у Београду, мај 2015.

20 Од Косова до Јадовна, епископ Атанасије, Требиње, 2007, стр. 554.

У СЛАВУ И ЧАСТ НОВОМУЧЕНИКА ЈАСЕНОВАЧКИХ

Патријарх васељенски и цариградски г. Вартоломеј и Патријарх српски г. Иринеј служили су 10. септембра 2016. године, поводом обиљежавања 75 година од почетка страдања Светих мученика јасеновачких, Свету архијерејску литургију у манастиру у Јасеновцу. Саслуживало им је више епископа Српске Цркве, као и представници Руске, Пољске и Румунске Православне Цркве. Након Литургије, служен је помен пострадалим Мученицима на мјесту гробнице у концентрационом логору Јасеновац.

У овом свечаном и историјском догађају – свеpravославном прослављању мученика Јасеновачких, имали смо част да учествујемо и ми, ученици Цетињске богословије (ђаци трећег, че-

твртог и петог разреда), једини од свих богословаца наше Цркве. Ка Јасеновцу смо се упутили деветог септембра. Пут је био помало напоран, али смо имали јасан циљ – помоћи колико смо у могућности тим људима који су сада остали тамо, да им покажемо да знамо за њих, и да смо чули за мучеништво њихових предака. У Јасеновцу нас је дочекао тамошњи парохијски свештеник. Ђаци који су били задужени за појање су отишли у Пакрац на вечерње богослужење, а ми остали смо остали у варошици да одморимо мало и да се прошетамо. Морам признати да су се према нама у локалним кафићима и продавницама с поштовањем односили, нисмо имали никаквих проблема. По завршетку вечерње молитве, вратили смо се сви у порту цркве у Јасеновцу, гдје смо слушали бесједу владике Атанасија Јевтића. Након тога смо отишли у Бањалуку. Преноћили смо у дому за незбринуту дјецу „Раде Врашејевић”. Сутра ујутро, у суботу, опет смо се упутили за Јасеновац, гдје смо учествовали у Светој литургији којом је началствовао Патријарх васељенски Вартоломеј. Када се завршила Литургија, сви смо се упутили ка меморијалном споменику Јасеновачким мученицима. Наиме, на једној од хумки је овом приликом принесено жито и колач у славу мученицима. Том приликом је владика Атанасије ископао малену рупу на врху хумке и њу закопао један малени крстић. Послије овога смо отишли у Пакрац на ручак. Након ручка смо присуствовали освећењу крста који је подигнут на једном

брду, које је у власништву манастира. Овом догађају су присуствовали и представници Римокатоличке цркве. Један од њих је овом приликом добио и поклон – митрополит Амфилохија је скинуо свој крст и поклонио га паљачком фратру.

Након овог сабрања вратили смо се у Бањалуку, гдје смо имали слободно вече, па смо прошетали градом. У недељу ујутро смо били на Светој литургији у храму Христа Спаситеља у Бањалуци, након које смо се упутили за Цетиње.

Петар Кочић и сарајевски богослови

Добро је понекад, поред свих правила здравог живота и здраве исхране, којима нас свакодневно обасипају разни медији, сетити се оних честитих људи који су цео живот свој посветили опште-народној просвети. Један од таквих био је Петар Кочић (1877–1916). На сајту Српске православне митрополије дабробосанске има једна занимљива анегдота из живота Петра Кочића, где је на трен блеснуо дух теодулије.

Елем, уочи анексије Босне и Херцеговине од стране Аустроугарске, Кочић је створио своју политичку групу која је проповедала борбу против Аустрије и нарочито непоштедну борбу против остатака феудалног ропства. Видевши у њему противника државе, државни органи су га често хапсили и кривично гонили.

Кад год би им се пружила прилика, и сарајевски богослови су јавно изражавали своје неслагање са окупацијом Босне и Херцеговине. Такав један случај десио се када је Петар Кочић, због свог чланка „Мирис барута“ у листу „Отаџбина“, протеран из Сарајева у Бању Луку. Протеривање је изведено у глуво доба ноћи да нико не би приредио овације народном писцу и трибуну. Богослови су сазнали да ће воз у коме ће бити Кочић ући у станицу Рајловац у поноћ и да ће се задржати један минут. На сат пре доласка воза они су, мимо интернатског реда, напу-

стили заводске просторије и упутили се на железничку станицу Рајловац. Воз је ушао у станицу тачно у поноћ. Човек који им је био веза показао је извоза у ком се вагону налази Кочић.

Иако их је полиција ометала, богослови су успели да дођу до његовог вагона. Када их је Кочић приметио, прогурао се кроз полицију до прозора са раширеним рукама, као да је хтео да их загрли. Један од богослова га је поздравио, упутивши му подршку да истраје на трновитом путу за слободу српског народа и пожелио му да не поклекне до васкрса слободе.

Веома узбуђен, Кочић је одговорио богословима: „А ви, драга браћо, као будући народни свештеници, са крстом у руци, проповједајте Аустрији рат, рат, рат.“

На ове речи богослови су хорски отпевали:

„У бој, у бој,
за народ свој,
да црној ноћи сване,
да јарко сунце гране,
да Србин ланце здере
и тешку клетву спере.
Клетву са срама свог,
па да нас види Бог,
у бој, у бој, у бој...“

Извори:

<https://sr.wikipedia.org/sr>
<http://www.mitropolijadabrobosanska.org/sarajevskabogosloviijaureljevu.html>

ОСВЕЋЕЊЕ Храма у Бару

Због свог географског положаја, стратешког значаја и природне лепоте, град Бар је заслужио овакав велелепни храм какав данас посједује.

Идеја за градњу храма посвећеног Светом Јовану Владимиру, небеском покровитељу овог града, јавила се 1979. године послије разарајућег земљотреса, који је погодио и град Бар. Пошто је црква Светог Николе била урушена, једино мјесто на којем су православни могли да приносе своје молитве Богу, била је гробљанска капела на Гвозден бријегу.

Траживши излаз из овакве ситуације, блаженопочивши отац Богић Фемид је дошао на идеју да позове тадашњег митрополита Данила Дајковића, како би на Аранђеловдан служио Свету архијереску литургију, и састао се са руководством града Бара. Међутим, и поред молби митрополита Данила, власт није дозволила почетак градње

храма. И тако се управа града правила као да не види молбе, а отац Бошко је послије одслужене Литургије на празник Светог Василија Острошког, почео свој протест, претходно обећаваши да ће у центру Бара почети пост ако му власт не додијели парче земље за градњу. Том приликом се окупио велики број грађана, а он је изнио своју бесједу о славним црногорским јунацима. Пеко Шоћ је предложио идеју о петицији и сакупљено је преко пет хиљада потписа, међу којим је било и имена људи других вјера. Једноставно, сви су били свјесни тога да је православнима у Бару потребан храм. Овај протест се претворио у демонстрације незадовољних грађана.

Пошто власт још увијек није дозволила градњу храма, отац Богић је 1994. окупио групу интелектуалаца, на челу са господином Пеком Шоћем,

Отац Божић Фемић у центру Бара

која се по његовом одласку наставила борити за храм. Послије петнаест година борбе, зноја, чекања, рјешавања урбанистичких пројеката, израђивања главног пројекта, извођачког пројекта, сакупљања других потврда и финансијске помоћи, године 2009. постављена је арматура за темељну плочу.

И тако почиње градња храма који је дуг 54 метра, ширине (без параклиса) 23 метра, висине 43 метра, са 130 тона арматуре у своме темељу и површином од 1370 метара квадратних. Са овим димензијама он је трећи по величини храм у нашој Цркви, одмах после Храма Светог Саве у Београду и Храма Христовог Васкрсења у Подгорици. Цијели храм у себи има чак пет цркава.

Храм се градио невјероватном брзином, и митрополита Амфилохије је 2012. године осветио позлаћени крст на централној куполи. Поред градње храма, у Бару су основани и КУД „Свети Јован Владимир“, школа вјеронауке на српском и руском језику, ликовна радионица, етно група „Дарови Светог Јована Владимира“, Коло српских сестара и Братство православне омладине.

Храм је освећен 25. септембра 2016. Сам чин освећења храма увеличали су својим присуством Патријарх Јерусалима и све Палестине Теофило, Патријарх српски Иринеј, Архиепископ албански Анастасије и представници осталих помјесних Цркава. У чину освећења учествовали су и ђаци наше богословије. А по освећењу храма, Свети Синод СПЦ је ордемом Светог Јована Владимира одликовао људе који су били најзаслужнији за његову изградњу. Овом приликом и отац Божић је постхумно одликован ордемом Св. Јована Владимира, а орден је у његово име примио брат му, отац Милун Фемић.

Након овога услиједио је богат културно-умјетнички програм, након којег је свима присутнима било постављено послужење које су припремили житељи града Бара.

У овом величанственом догађају смо и ми, ђаци Цетињске богословије, имали свога удјела. Рано ујутро, око пет сати, кренули смо за Бар са Цетиња, заједно са нашим професорима. Доста нас никада није видјело тај храм уживо. Када смо дошли тамо, прво што нам је запало за око била је организација – било је доста људи и свако је знао свој посао. Велелепни храм, са огромним куполама, био је очаравајући. Ушли смо у храм, цјеливали мошти и иконе, а затим смо се кратко дивили фрескама. Кратко, јер смо морали да пођемо у крипту, чекао нас је наш задатак – облачење владика. Владика је било скоро колико и нас ђака, а ако неки ђак није облачио владика, облачио је неког угледног игумана или свештеника. Ђаци који су били задужени да поју, стали су за пјевницу и почели своје дјело. Осим њих, на освећењу Храма и Светој литургији пјевало је и неколико хорова, на разним језицима... Заиста диван доживљај за вјерни народ. Након пригодног послужења сити, али помало уморни сјели смо у аутобус и кренули назад за Цетиње.

МАЋУРСКА ЕКСКУРЗИЈА XXI ГЕНЕРАЦИЈЕ

С благословом Његовог Високопреосвештенства Митрополита Амфилохија и Његовог Преосвештенства Епископа аустријско-швајцарског Андреја, кренули смо на матурску екскурзију.

Ове године матуранте богословце пут је повео на Малту. Стога, прије него почнем говорити о нашој екскурзији рећи ћу неколико ријечи о самој Малти. Малта је мала и густо насељена острвска државица коју сачињава архипелаг у сред Средоземног мора на југу Европе. Површина ове државице је свега 316 km². Главни град је Ла Валета, а највећи град је Биркиркара. До 1964. године Малта је била британска колонија, а 13. септембра 1964. постаје независна. Важно је напоменути да 8% од укупно 416.055 становни-

ка Малте чине Срби – на овом острву живи 30.000 Срба. Службени језици су малтешки, који је мјешавина арапског, енглеског и француског језика, и енглески. Становништво је већином хришћанско, што говори и велики број храмова, прије свега римокатоличких (њих 360). Српска православна парохија на Малти потпада под јурисдикцију Епархије аустријско-швајцарске, а њу опслужује бечки свештеник протојереј Петар Пантић, на чији предлог и великим залагањем смо ми, као први међу својом браћом из других богословија СПЦ, ходећи путевима Светог апостола Павла, посјетили Малту и поклонили се њеним светињама.

Наша матурска екскурзија је трајала од 29. септембра до 3. октобра ове године. Кренули смо у четвртак 29.

Владика Кирило, професори и маџуранѝ Цейињске богословије са оцем Цозефом испред цркве Викѝориозе, гдје се некада чувала икона Филермоса

септембра, предвођени Његовим Преосвештенством Епископом диоцлијским Кирилом, игуманом манастира Подмаина оцем Рафаилом, и професорима: Драганом Радоманом, нашим разредним старешином, протојерејем Арсенијем Радовићем, Аполоном Мишченком и Зораном Дубљевићем. Са нама су путовали и господин Славко Крстајић, директор „Одигитрије“, као и наш колега богослов из Скадра Иван Попај. Путовали смо авионом од Подгорице до Истанбула, и од Истанбула до малтешког аеродрома. На Малту смо стигли у касним вечерњим часовима и смјестили се у хотел „Парк“ у граду Слиеми.

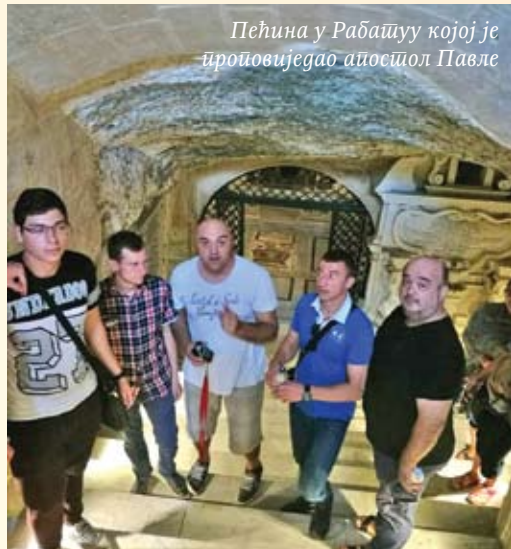
У петак смо обишли престоницу Малте, град Ла Валету, и њој римокатоличку цркву у којој се по благослову тамошњег римокатоличког надбискупа врши богослужење за православне Србе и Русе који живе на Малти. Обишавши овај храм, упутили смо се у резиденцију чувеног Реда малтешких витезова. Ту су нас упознали са историјом овог реда, а говорили су и о великим пријатељским везама са нашим народом. Како су нам казали, Његово Величанство Петар II Карађорђевић, краљ Југославије, обновио је овај ред и за његово сједиште изабрао Ла Валету,

гдје је оно и остало до дана данашњег. Из захвалности, овај ред Малтешких витезова га је изабрао за Великог мајстора. Након што смо завршили посјету Реду, запутили смо се у град Биргу гдје смо били примљени код тамошњег градоначелника, који нас је упознао са историјом града Биргу и саме Републике Малте. Потом смо обишли цркву Викториоза, у којој се некада чувала икона Пресвете Богородице Филеримске, која се данас налази у Народном музеју на Цетињу. Наш Митрополит Амфилохије је деведестих година прошлога вијека, приликом своје посјете Малти, поклонио овом храму копију иконе Богородице Филеримске. О храму и икони Филеримоси говорио нам је старјешина Викториозе отац Цозеф Мици. Специфичност римокатоличких цркава, па и ове, јесте да оне, за разлику од православних, имају по неколико олтара. У овој цркви се налази и статуа Светог Лаврентија, ђакона папе Сикста, који је пострадао у четвртном вијеку, а празнује се као свети и у Православној Цркви.

Трећег дана наше екскурзије појали смо на Светој литургији у храму Светог Николе у Ла Валети. Литургију је уз присуство епископа Кирила и

Архијерејска
Лишурџија у
Валеши

Пећина у Рабатуу којој је
црповиједао апостол Павле

оца Петра служио јеромонах Рафаило, који се после Свете литургије обратио малтешким Србима пригодном бесједом. Послије Свете литургије отишли смо у хотел на ручак, а потом смо уживали у слободном времену. Неки од нас су га искористили да оду на плажу, а неки да прошетају Слиемом.

У недјељу 2. октобра служена је Света архијерејска литургија у истом храму. Началствовао је Преосвећени владика Кирило уз саслужење јеромонаха Рафаила, као и протојереја Димитрија из Руске Цркве, протојереја Арсенија и протојереја Петра, нашег домаћина. На Светој литургији био је присутан велики број вјерника, и Срба и Руса. Ријечима захвалности што су се окупили у тако великом броју, вјерника се обратио владика Кирило.

У понедјељак смо обишли Мелиху и мјесто гдје је Свети апостол Павле имао бродолом. Ту смо се поклонили Храму апостола Павла и, да бисмо се подсјетили бродолома апостола Павла, прочитали смо одјељак из Дјела Апостолских, који говори о Павловој проповиједи на Малти (Дап 27,6 - 28,14). Потом смо отишли у град Рабат, гдје смо посјетили пећину у којој је Апостол проповиједао, као и ранохри-

шћанске катакомбе. У вечерњим часовима наш драги домаћин отац Петар, као и његови добри чланови Црквеног одбора, господа Петар Максимовић, Горан и Новица, припремили су нам опроштајну вечеру у једном ресторани. Током вечере сабирали смо своје утиске са Малте, а потом смо се упутили у хотел, да бисмо се одморили за повратак на Цетиње.

Ово путовање на Малту било је за нас велики изазов и велики Божији благослов, јер смо ходили путевима Апостола Павла; како рекоше наши домаћини – први од свих матураната српских православних богословија. И то баш ми, цетињски богословци, над којима је велики благослов – три највеће хришћанске светиње: Честица Часног Крста, Десница Светог Јована Крститељ и Икона Богородице Филеримске, које су вољом Божијом са Малте доспјеле на Цетиње. Ту су наравно и мошти нашег духовног покровитеља Светог оца нашег Петра Цетињског Чудотворца, чијим молитвама нека нас Господ укријепи да са успјехом завршимо ово започето школовање и постанемо истински војници Христови, духовни витезови Светог Петра Цетињског.

160 година од рођења

Никола Тесла

Никола Тесла припада изузетним људима који су својим делом обележили доба у којем су живели. Рођен је у Смиљану, 10. јула 1856. године, у пограничној области аустријске монархије. И по оцу и по мајци припадао је породицама у којима су многа мушка деца били православни свештеници и високи црквени достојанственици. Теслин отац је био парох у Смиљану, и црквена порта, која је била уз сам дом Теслиних родитеља, била је место у коме је проводио срећно детињство. Нижу гимназију похађао је у Госпићу, вишу у Раковцу код Карловца. Жеља Николиног оца, проте Милутина, била је да Никола настави његовим стопама, односно да и он постане православни свештеник. Међутим, након тешке борбе, Тесла је успео да добије дозволу и благослов својих родитеља да пође на студије у Грац, у најближу и већ познату Техничку високу школу (Хемијско-технолошки факултет).

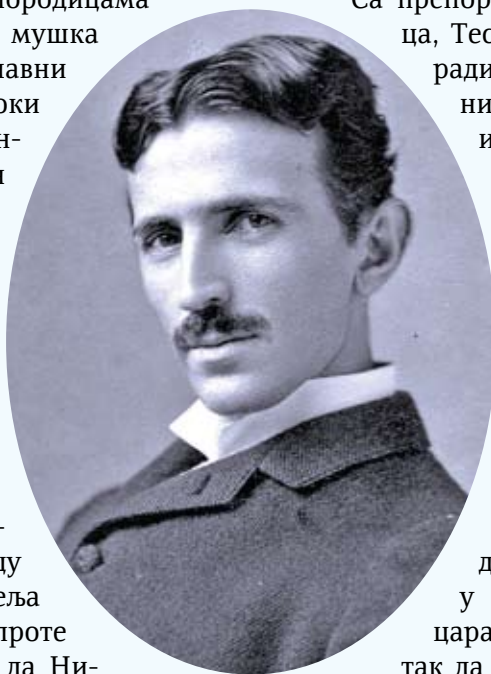
Након завршених студија у Грацу, не желећи да буде на терету породици, Тесла одлучује да се запосли. Једно време радио је у Будимпешти у телефонској компанији, где је као водећи инжењер успешно радио на пројекто-

вању и инсталацији шесте телефонске централе у Европи. Фебруара 1882. године, приликом шетње, изненада долази до решења индукционог мотора на бази обртног магнетског поља. Мотора који ће ускоро променити свет!

Са препоруком свога послодавца, Тесла одлази у Париз да ради у Едисоновој компанији. Како је тада већ имао разрађену идеју индукционог мотора, покушао је да нађе некога ко би се заинтересовао за тај проналазак. Када је Едисонова компанија доживела неуспех са пуштањем у погон електричног система једносмерних струја 1883. године у Стразбуру и то у присуству немачког цара, Тесла је добио задатак да све доведе у ред. Ово

је било не само сложени стручни проблем већ и велики дипломатски изазов. Потпуни успех читавог подухвата донео му је велики углед, али и поред свега није успео да нађе начина и спроведе у дело свој мотор.

Схвативши да у Европи неће лако успети да реализује свој проналазак, Тесла 1884. године одлази у САД. У Америци се сусрео са Едисоном, великим и проналазачем и човеком у чијим је компанијама Тесла радио у Мађарској и Француској. Тесла је веровао да ће га Едисон разумети. Међутим, схватив-

ши да је наивно поверовао Едисоновим празним обећањима, Тесла одлучује да почне са трагањем за сопственим путевима успеха. Полифазни систем је био тек прво изненађење које је Тесла приредио свету. Крајем 19. века он прелази на ново подручје наизменичних струја – на струје високих фреквенција. У даљим истраживањима, високи напони и наизменичне струје високих фреквенција постају његова преокупација. Сазнавши да му је мајка на умору, Тесла одлази у Госпић, затим у Загреб и Београд где је дочекан као највећи и најславнији Србин.

По повратку у Америку, крајем 19. века, Тесла је саградио велику експерименталну радио-станицу на платоу Колорадо Спрингса. Очекивао је да ће његов „увеличавајући“ предајник доказати његову хипотезу о ефикасном бежичном преносу електричне енергије. За изградњу велике светске радио-станице на острву у близини Њу Јорка, Тесла је имао финансијску подршку једног од најмоћнијих људи Америке, Моргана. Нажалост, након што је Маркони 1901. године успео да пошаље поруку преко Атлантика, Морган је посумњао у Теслу, који је покушавао да објасни Моргану како је

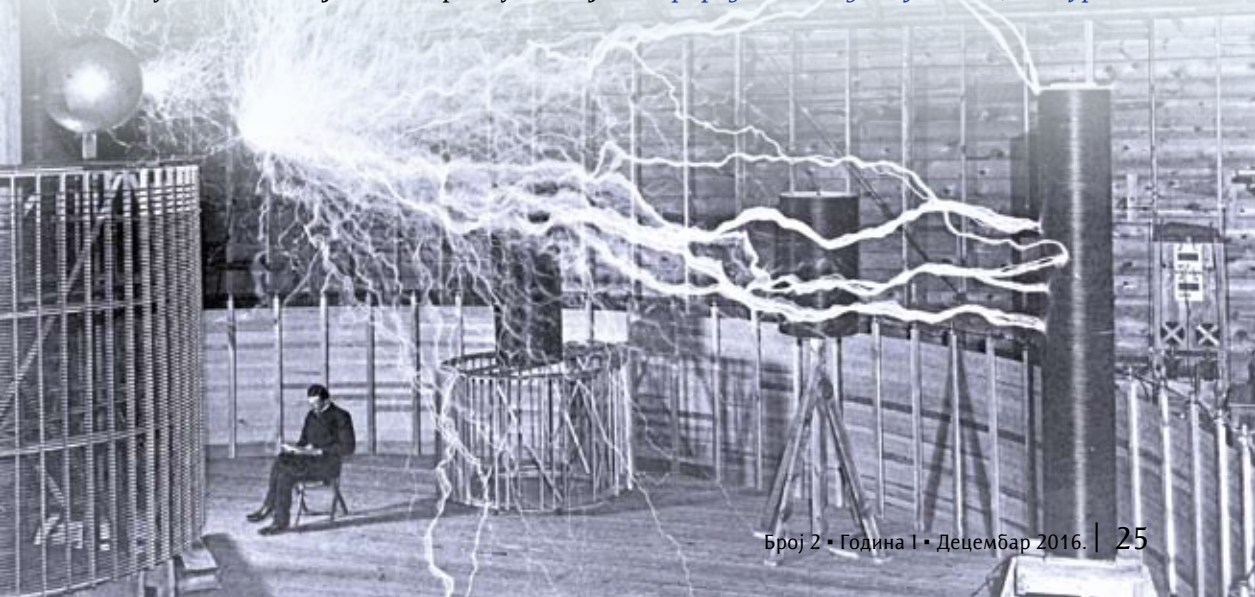
Маркони само искористио његов раније објављени патент.

Да ли сте знали?

- У част доприносу који је науци дао Никола Тесла, на стогодишњицу његовог рођења 27. јуна 1956. године у Минхену, Међународна Електротехничка Комисија одлучила је да уведе јединицу Тесла (Т) за магнетну индукцију. ($T=Wb/m^2$ или $T=N/(m \times A)$)
- Никола Тесла је планове за своје изуме чувао у глави, а није их записивао због опасности од крађе.

Остављен на цедилу, Тесла никада више не успева да се финансијски опорави и сагради своју светску радио-станицу. У области машинства, Тесла се окреће истраживању нове турбине без лопатица, идеји коју је носио од детињства. Последње године свога живота Тесла је провео у хотелу „Њујоркер“, заборављен и без много пријатеља. Умро је на Божић 7. јануара 1943. године, у хотелској соби, где је пронађен тек након два дана, јер је на врата ставио знак да га не узнемиравају.

Приредио: Ненад Мијановић, мајџурант

Никола Тесла, Црногорци, Србијанци и српско родољубље

Никола Тесла, велики проналазач из Лике и искрени српски родољуб, свим срцем је волио слободне српске државе, Србију и Црну Гору, и остало Српство које је чамило неослобођено под аустро-угарским и турским јармом. Своја родољубива осјећања никада није сакривао, напротив – наглашавао их је!

1. јуна 1892, Тесла је из Будимпеште стигао у Београд на позив београдске општине. На београдској жељезничкој станици дочекало

га је неколико хиљада људи. Народу који га је поздравио, Тесла се обратио ријечима: „У мени има нешто што може бити и обмана, као што чешће бива код младих одушевљених људи, али ако будем сретан да остварим бар неке од мојих идеала, то ће бити добротворство за цијело човјечанство. Ако се те моје наде испуне, најслађа мисао биће ми да је то дјело једног Србина. Живјело Српство!...“ Сјутрадан је студентима београдске Велике школе Тесла поручио: „Ја сам као што видите и чујете остао Србин и преко мора, гдје се испитивањима бавим. То

исто треба да будете и ви и да својим знањем и радом подижете славу Српства у свијету.“ Током посјете Београду, Тесла је примљен у аудијенцију код србијанског краља Александра Обреновића.

Тесла је волио Његошев „Горски вијенац“, али и пјесме Ђуре Јакшића, Војислава Илића и Јована Јовановића Змаја. Маја 1894. објавио је у Century Magazine чланак о Јовану Јовановићу Змају који почиње причом о страдању Срба на Косову, а затим додаје да је „од те фаталне битке па све до најновијих времена, за Србе настао мркли мрак, са само једном звијездом на небу – Црном Гором.“ С владаром вјечно слободне српске земље Црне Горе, књазом и краљем Николом Петровићем Његошем, Тесла је био у веома срдачним односима. Њих двојица су се често дописивали, а књаз га је у априлу 1895. одликовао високим црногорским одликовањем – Орденом Даниловог крста првог реда.

У Америци, Тесла се редовно виђао са црногорским исељеницима. Црногорце који су мукотрпно радили у америчким рудницама, Тесла је новчано помагао. Црногорске добровољце који су хитали у отаџбину да се боре у Балканским ратовима и Првом свјетском рату, Никола Тесла је испраћао и покривао им трошкове путовања.

Управо почетком Првог свјетског рата је у Америку стигао Петар Перуновић – Перун, познати црногорски гуслар. Његов задатак је био да обилази исељеничке клубове и својим гуслањем побуђује родољубива осјећања како код Црногораца, тако и код осталих Срба. Перуновић се често виђао са Михаилом Пупином, а посјећивао је

Млади Тесла у традиционалној ношњи

и Николу Теслу. Тесла и Перуновић су увијек водили дугачке разговоре, а црногорски гуслар није пропуштао прилику да Тесли отпјева по коју епску пјесму. О њиховом првом сусрету 1916. године, Перуновић је оставио заиста дирљиво свједочанство. Тада му се Тесла обратио ријечима:

„Мени је драго што вас видим. За вас сам чуо веома похвално. Ви сте војник и гуслар. Ја волим гусле и народну пјесму. Имам ћирилицом штампане све народне Вукове пјесме и често прочитам по коју, колико да се освјежим народним духом и не заборавим

Петар Перуновић –Перун

Послије свршене пјесме, Тесла устаде и снажно ми стеже руку.“

Тада је Тесла и нагласио: „Гусле су најјача сила да освоје душу Србину!“

српски језик. Гусле су ми остале у драгој успомени још док сам био дијете у Лици.“

Перуновић је потом запјевао, па о томе каже:

„Већ на почетку пјевања пјесме *Сџари Вујадин* примијетио сам да сам на Теслу учинио добар устисак. У средини пјесме Тесла се мало занесе, а низ образе му потекоше сузе. Мене то још више одушеви, те сам све снажније пјевао.

Приредио Александар Раковић на основу ѿдаџака из дјела Бранимира Јовановића^[1] и Влада Гојнића^[2]

^[1] Бранимир Јовановић, Никола Тесла, Београд, 1997.

^[2] Вlado Гојнић, Црногорци у америчким рудокопима, Цетиње, 1999. Преузето са: <http://www.njegos.org/emigrants/tesla.htm>

Сусреш Николе Тесле и краља Петра II Карађорђевића у Њујорку 1942.

ВУЧЕДОЛСКА БИТКА

140-годишњица (1876-2016)

Херцеговачки устанак већих размера избио је 9. јула 1875. на брду Гребенац код Невесиња. Црна Гора и Србија су, испрва тајно, почеле да помажу устанике. Пошто су увидели шансу за остварење националних планова, кнезови Србије и Црне Горе, Милан Обреновић и Никола Петровић, су током јуна 1876. године склопили савез у Венецији. Већ у јулу објавили су рат Османској империји.

Након првих сукоба Црногорци су стигли до Невесиња и Билеће. Одбијени су уз осетне губитке. Убрзо су почеле да стижу неповољне вести са дела српског фронта у Рашкој области. Ово је значајно умањило борбени дух војске. Након сукоба на падинама Вележа, наређено је повлачење војске на територију Црне Горе. Уместо офанзиве, требало се супротставити наступању османске војске, под командом Мухтар-паше, чији циљ је био брзи слом црногорске војске и освајање Цетиња. Почела је трка за повољним положајима пред почетак боја.

Књаз Никола се улогорио у реону Врбице, у близини Вучјег дола. У зору 29. јула 1876. трубе су дале знак за почетак борбе на Вучјем долу која је, како кажу неки хроничари, трајала краће од сата.

Вучедолска битка је типичан пример битке у сусрету, на планинском земљишту. Ни једна ни друга војска није заузела положаје за одбрану, него су се судариле из покрета. Мухтар-паша је направио кобну грешку пре почетка битке јер је дозволио да се јединице превише раздвоје. Црногорци су предност остварили јер су одмах кренули у бој прса у прса, ханцарима и јагаганима. Османски војници, престрављени бежали су пут Билеће док су их гонили Црногорци. Мухтар-паша повукао

се пре него да је ступио у бој, а његова војска имала је огромне губитке, преко 3500 хиљаде погинулих и рањених.

Битка и сјајна победа црногорске војске постали су симбол отпора силној царевини. У бици је погинуо велики број високих османских официра и подофицира. Одјек победе се чуо надалеко. У мору лоших вести са фронтана српске војске, победа на Вучјем долу имала је посебну важност. Знатни ратни материјал, велики број заробљеника, чак и један паша кога је успео да зароби прости војник-сељак из Пипера, Лука Филипов Драгишић, дали су полет војницима ослободиоцима. **Вучедолска битка је показала да је једна мала земља способна за велике победе. Њом је био опчињен и Никола Тесла, тада студент технике у Грацу. Превео је песму Јована Јовановића Змаја „Лука Филипов“ на енглески. Свог пријатеља, њујоршког новинара и књижевника, Р. А. Џонсона, из милоште је звао Лука Филипов. Након превођења Змајеве песме му је рекао: *По усјјеху судим да сам њим мојим чином више користио српсџив нејо радом на њољу елекџтрициџиџета.***

Победа на Вучјем долу урезала се у колективно памћење српског народа. Легенда о заробљавању Осман-паше и победи црногорске војске уз минималне губитке, 72 погинула и 118 рањених, траје деценијама. На њу су подсећале приче учесника, песме гуслара.

У „Вељем рату“, 1876–1878. године, Црногорци су имали доста успеха. После битке на Вучјем долу уследиле су победе на Фундини, у Острошком кланцу. Ослобођени су Никшић, Подгорица, Бар и Улцињ. Србија је, након пораза и катастрофе код Ђуниса 1876, имала успеха и ослободила Ниш, Врање, Пирот. Међутим, велике силе,

Аустроугарска и Русија, још док је трајао рат су тајним споразумима у Рајхштату и Будимпешти одредиле исход рата. На Берлинском конгресу Србија и Црна Гора су признате за независне

државе и добиле територијална проширења. Међутим, сан о ослобођеном српству остао је неостварен. Босну и Херцеговину је окупирао Аустроугарска.

Део текста објављеног на: <http://akademskikrug.rs/zelena-coja-montenegro/>
аутор: Сава Самарџић

Јован Јовановић Змај Лука Филипов

Ево опет једно име
Да се, Србе, дичиш њиме.
Нек му лети дична хвала
Од гусала до гусала,
Од срдаца до срдаца,
А Мухамед нек се жаца
Од срамоте своје нове,
Од потере соколове:

– Тај се соко, браћо, зове
Лука Филипов.

Док је мачем био, секо`
Чувен беше на далеко,
Ка`и сваки врли борац
Ка`и сваки Црногорац.
Ал`он своју славу шаље
Од далека па још даље:
Што да Турке мачем бије?
Што погану крв да лије?
Кад умије и друкчије
Лука Филипов.

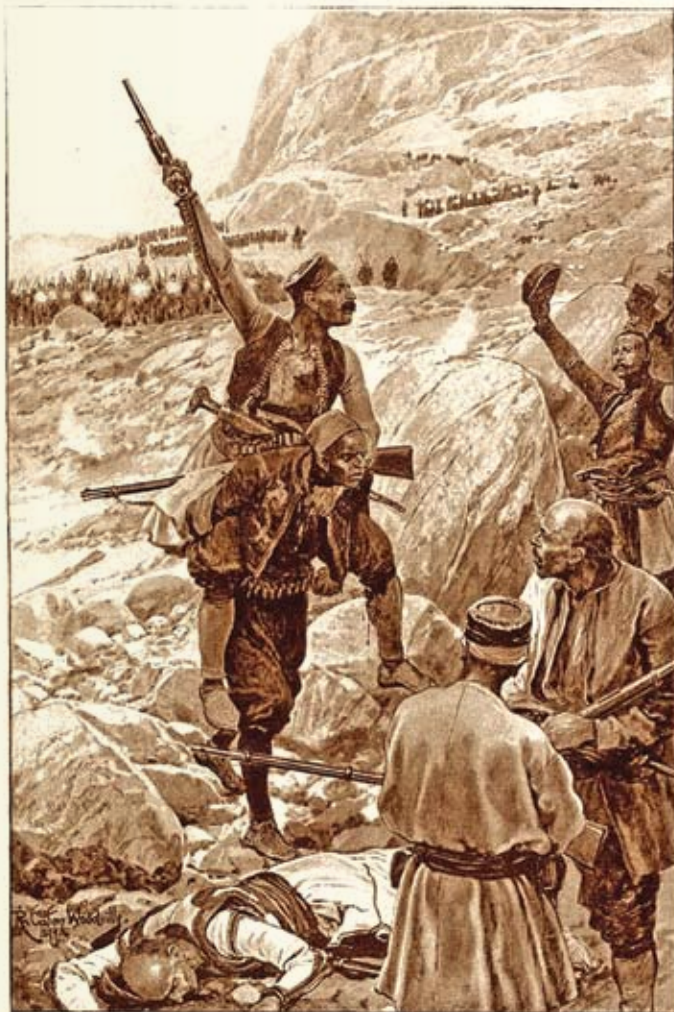
Од руке му ј`доста пало,
Ал`то њему беше мало.
Већ не мари таке жртве,
Већ не воли Турке мртве;
Гадне су му мртве главе
Које брзо забораве
Шта је Србин своме роду,
И шта чини за слободу.
– Неће више да их коси,
Тим се више не поноси,
Хоће живе да их носи
Лука Филипов.

Кад се лани бише наши,
Скочи Лука Осман-паши,
Загли га као брата;
Паде паша са свог хата.
Побеснише турски мачи,
А Лука се раскорачи,
Па однесе свога лова
Испред гњезда душманова,
И дотера пашу жива,
Да свог кнеза њим дарива:
„Ево, кнеже, Осман-паше,
Турци ми га жива даше.
Ал`да није самцу туга
Довешћу му скоро друга,
Исто тако жива, здрава,
Босонога, гологлава!
Тако кнезу обећава
Лука Филипов.

Још се бије бојак свети,
У коме ће ил`умрети,
Или`победит`Србин змију –
Пипери се с Турци`бију.
Низ Гаревих Турци беже,
А наш Лука, наш витеже,
Сустиже их скоком први; –
Није Лука жељан крви,
Он умије и друкчије,
Па из јата турадије
Шчепа Туре руком мушком,
Предаде се Турчин с пушком:
„Аман, аман, Карадаже!“
„Аман ти је, српски враже!
Али натраг! Што си стао,
Кнезу сам те обећао!“
Тим га реч`ма убрзао
Лука Филипов.

Иде Туре без вољице,
 За њим Лука назорице;
 Ал` од остраг – враг не спава,
 Турске пушке удешава, –
 Једно врашко зрно стига`,
 Згоди Луку, обрани га.
 Заљуља се, мал` не паде,
 Даље крочит` не могаде.
 Ето робу добре среће,
 Закуха се да утече;
 Ал` загрози Лука руком
 И у руци шестопуком:
 Мораде му Туре клећи,
 Дигнут` Луку своји` плећи`,
 Па га парип носит` свога

Душманина рањенога,
 Што га шипка десном руком
 И у руци шестопуком.
 Пева Лука из свег гласа:
 „Јахам коња без кајаса!
 Благо мени ова дана,
 Ђерам дара обећана;
 Јахам кнезу роба мога,
 Роб ме носи рањенога.“
 Па откаса тамо горе
 Кнез-Николи пред шаторе
 С раном љутом и крвавом,
 На Турчину живом, здравом,
 Босоногом, гологлавом
 Лука Филипов.

ИМАЏЕ ОД М. САРЏИЊА

Доситеј Обрадовић Басне

ОРАО УСТРЕЉЕН

Орао сеђаше на једном високом месту, обзирући се не би ли што себи за ручак уловити упазио. Но – како се често случава – ко друге лови, и сам уловљен буде, и ко за туђом вуном пође, сам острижен кући дође. Ловац, негде ту сакривен, устрељи орла. „А мој горки лову, тебе ли ја овде чекам“, начне полумртав орао себи говорити. А кад упази на крају дршка стреле орлова пера: „О бедни ја, – издишући рече, – моја ли ме иста убијају пера? Није ми толико ни на стрелу жао колико на моје перје!“

НАРАВОУЧЕНИЈЕ

Человек неправедан и зао подобан је ове басне орлу. Све мисли и измишља како ће другог озлобити, док сам у зло падне, пак се онда тужи и жауче. Мили родитељи, опростите ми ово примјечаније: кад се отац и мати међу собом не љубе и не почитују, од кога ће чада њихова научити да их љубе и почитују? Подајте деци вашој из прве младости пример добродјетели, ако желите да вам добра буду, а навластито: „Такав буди родитељем својим какву желиш сам имати децу“. – Право се орао на своје перје тужи. Ништа није жалосније човеку него кад од својих сродних страда; од кога ће дакле помоћи чекати? Но испитајмо сами себе нисмо ли сами криви кад нас сродни и пријатељи не љубе. Ко је самом себи на свету пријатељ, никад неће верна пријатеља стећи. **И ко самом себи угађа и служи, луда сасвим има господара!**

Изабрао: Стефан Шинжар, мајшуранић

Да ли сте знали?

- Шах у Европу донели су Арапи који су 711. године загосподарили Пиринејским полуострвом.
- Химну Хрватске „Лијепа наша домовино“ компоновао је Србин Јосиф Руњанин.
- Јелисавета Начић (1878–1955) је прва жена архитекта у Срба. Родом је била из Београда, и пројектовала је више знаменитих београдских здања. Међу њима су и степенице на Малом Калемегдану (преко пута Француске амбасаде), црква Александра Невског и зграда О. Ш. „Краљ Петар“ код Саборне цркве.

СЛАВА БОГОСЛОВИЈЕ

Славу наше школе, празник Светог Петра Цетињског, прославили смо свечано и ове године, 31. октобра.

Свету службу Божију у Цетињском манастиру служио је Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије, уз саслужење господe Епископа: будимљанско-никшићког Јоаникија, пакрачко-славонског Јована и диоклијског Кирила, те многобројног свештенства и свештенмонаштва. Одговорали су ђаци Богословије и чланови цетињског Црквено-пјевачког друштва „Његош“.

Након Литургије у трпезарији Богословије је приређена богата славска трпеза.

На слави Цетињске богословије скупили се бројни бивши ђаци, који су дошли да радосно прославе празник

свог првог учитеља и васпитача Светог Петра Цетињског.

Прослава је настављена у крипти Саборног храма Христовог Васкрсења свечаном празничном академијом у организацији наше богословије. Академија је била посвећена 1000-годишњици од мученичке смрти Светог Јована Владимира и 160-годишњици од упокојења славног српског научника Николе Тесле.

Академији, поред професора и ученика Богословије, присуствовали су и бројни гости.

Након свечане докологије Митрополиту црногорско-приморском г. Амфилохију, и поздравног слова домаћина, ректора протојереја-ставрофора Гојка Перовића, празничну бесједу изговорио је доктор математике академик Слободан Вујошевић.

У програму су узели учешћа Српско пјевачко друштво „Јединство“ из Котора, Хор Богословије, оба под диригентском палицом професора Цетињске богословије ђакона мр Михајла Лазаревића, као и хор „Светосавник“ из Подгорице. Гуслао је ученик другог разреда наше школе Огњен Боричић.

Рецитаторска секција ученика Богословије на овогодишњој академији наступила је са два текста: матуранти Петар Радибратовић и Недељко Томић рецитовали су текст о Светом Јовану Владимиру, док су ученици трећег разреда Никола Томић и Немања Павловић произнели занимљив текст о Николи Тесли. Наступили су и полазници школе вјеронауке са Цетиња.

Споменик Светом Петру и споменик Карловцима

Ваше Преосвештенство, даме и господо,
Опростите ми што немам снаге да кажем нешто крупније и цјеловитије.

Бакон Душан Биговић

Дошао сам да вас поздравим у име Цетињске Цркве, њеног предстојника Високопреосвештеног митрополита г. Амфилохија и у име Богословије Светог Петра Цетињског.

Кад говоримо о Светим Божијим људима, међу којима је Свети Петар Цетињски, свака ријеч–титула, окоштавање је његовог историјског и христолошког лика.

Свети Петар Цетињски је многу струка личност. О њему као о богомољцу и миротворцу, добром пастиру словеснога стада, књижевнику и озбиљном државнику, мудри људи доста су казали. Но прије свега он је антички херој и хришћански светитељ – мученик. Као антички херој, а херој је јунак срца болећива, живот даје за отечество, а као светитељ мученик – умире за вјеру.

Као херој и пророк, уочи Круса, док гледа страшну уру пред очима, пору-

чује: „Учинимо, браћо, да данашњим даном покажемо то што ће вјечни спомен пред родом и потомством оставити“. А као светитељ – мученик вели: „Ја не бих рад ни Турчину који је добар и поштен чојек, никаква зла, колико ни поштеном хришћанину, за што знам што ми Бог заповиједа.“

Као владар и првосвештеник сагореће у напорима да своје тежње оствари, и оствариће од њих онолико колико се у даним приликама остварити могло. Оствариће да га доцнији нараштаји помињу и слиједе по његовом дјелу на духовном, државничком и културно-политичком пољу.

Као сви велики духови наше историје, обухватио је са своје висине погледом тоталитет наше нације, без

Црква свейших айосџола Пейтра и Павла

Симоен-илоча на карловачкој цркви

разлике на племе и вјеру. Стога његово дјело није само локално, национално – оно је општечовјечанско.

Поред онога што се мјери кораком и кантаром, потомству је оставио јасну идеју чије стране се треба држати. Због тога је послије свега што нам је у наследство оставио најбољи од најбољих, неправедно данас разговарати о нашој припадности хришћанској православној Европи и Славјаносербском роду.

Свети Петар је толико присутан у животу народа да његове ријечи, благослови и клетве живе као опште мишљење и важећи закон. Становници његовог владичества били су му браћа и солољбници, а ослонац сваки Црногорац, па су и организатори данашње светковине, што видимо по презименима, потомци оних са којима се Свети савјетовао, у чијим кућама је коначио и којима је на скут могао заспати.

Браћо и сестре,

Слава Божија није зависна од нас, тако ни слава светих људи, али је наша слава и срећа зависна од њих.

Овај данашњи споменик није потребан слави и чести Светога Петра, она је одавно призната, потребан је нашем осјећању захвалности и нашој жељи да одамо признање ономе коме припада.

Ово је споменик Светом Петру Цетињском, али и споменик братске слоге, споменик Сремским Карловцима и свему ономе што Карловци јесу свакоме Србину.

Помолимо се Богу да овај историјски свечани јубилеј, поред толико лијепих и корсиних ствари, не буде прилика да се каже само неко опште мјесто, већ нека буде мјесто настанка још једне посланице, коју би Свети Петар упутио „општем збору“ и потписао као своју.

Поздравно слово ђакона Душана Биговића, професора Цетињске богословије у Сремским Карловцима на скупу ујриличеном 26. новембра 2016. године, ради њостављања симоен-илоче на карловачкој цркви Светио Пејтра и Павла, у знак сјећања на то да је у њој 1784. за епископа хиротонисан Свети Пејтар Цетињски.

О ПРИХВАТАЊУ ВОЉЕ БОЖИЈЕ

Бесједа Николе Филиповића, маџуранџа ХХ генерације (2011–2016), изговорена у Цетињском манастиру током Великој џосџа 2016. џодине

Уиме Оца и Сина и Светога Духа,
Беше свадба у Кани Галилејској и џу беше маџи Исусова, и Исус са ученицима својим. А кад им нестџаде вина рекоше слуџе немамо вина, а маџи Исусова им рече:
„Шџа џод вам каже учиниџе“.

И ево, опет свадба, и ево, опет муке, а ми као слуге опет се обраџамо, коме другом, него Пресветој Богородици, а она нас и сада својом материнском љубављу поучава и говори: „Шџа год вам рече учините“.

Шџа хоџе она да нам каже овим речима?

Она нас саветује да веру коју имамо у Бога треба да потврдимо тако што џемо имати поверења у Њега. Ако имамо поверење у људе и не тражимо за сваку ситницу доказ, рачун, потврду, како онда да немамо поверења у Онога који храни и птице у гори, а камоли да се стара о нама слугама Својим.

Да ли ми данас имамо поверења у Бога? Да ли смо спремни да се повинујемо вољи Божијој и да кажемо: „Оче наш, нека буде воља твоја“?

Да ли бисмо по вољи Божијој били спремни да жртвујемо оно најмилије, као што је на то био спреман праотац

Аврам, који је имао у Бога поверења и био спреман да на жртву принесе свог сина јединца? Он је на проверу његове вере Богу безпоговорно одговорио и за то поверење од Бога био награђен потомством које је бројније него песак морски.

Имамо диван пример – страдање светих мученика, који своје страдање прихватају као вољу Божију. Као један од најлепших примера страдања где видимо прихватање воље Божије можемо узети страдање Свете мученице Софије и њене три кћери Вере, Наде и Љубави. Како она у часу страдања, док гледа страдање своје деце, не тугује већ се моли Богу, чију вољу прихвата, и саветује џерке да истрају у мукама.

Много је сличних примера међу светим угодницима Цркве, који су имали поверења у Господа и своју вољу предали Господу.

Када човек у човека има поверења из тог поверења се јавља пријатељство. Битно је да људи имају поверења једни у друге. Тако и још више треба да имамо поверења у Бога и да Му докажемо наше поверење да би нас Бог приборџао у своје пријатеље, баш као што је

Молиџва у
Гейсиманском врџу

и Апостолима рекао: „Више вас не називам ученицима већ пријатељима“. Е таквом пријатељству треба да тежимо – да Бога за пријатеља стекнемо. То пријатељство превазилази све границе, и границе овога света, и у пуноћи се јавља у рају којим Господ награђује своје пријатеље.

Како ми људи да се научимо да прихватимо вољу Божију, да стекнемо поверење у Њега да би нас Он прихватио за пријатеље?

Научићемо се тако што ћемо имати поверења једни у друге, што ћемо се трудити да сваког човека имамо за пријатеља, тако што ћемо служити једни другима, тако што ћемо чашћу један другог чинити већим од себе.

Као пример тога на овоме свету можемо навести монахе који су послушни своме игуману и своју вољу покоравају њему; шта год им он заповеди или које год послушање да им зада, они то без поговора извршују и не истичу своју вољу.

Томе како треба да прихватимо вољу учи нас управо Онај чију вољу треба да прихватимо, а то је Господ наш Исус Христос. Сетимо се Њега, који као Бог знајући да треба да страда и да претрпи страшне муке, како се у Гетсиманском врту моли Богу Оцу – да ако је могуће да Га мимоиђе та чаша, али и каже Оцу: Не како Ја хоћу, него како Ти хоћеш. Ако Син Божији овако поступа и предаје се вољи Оца коме је раван, у толико ми грешни људи треба да се покоравимо вољи свога Господа.

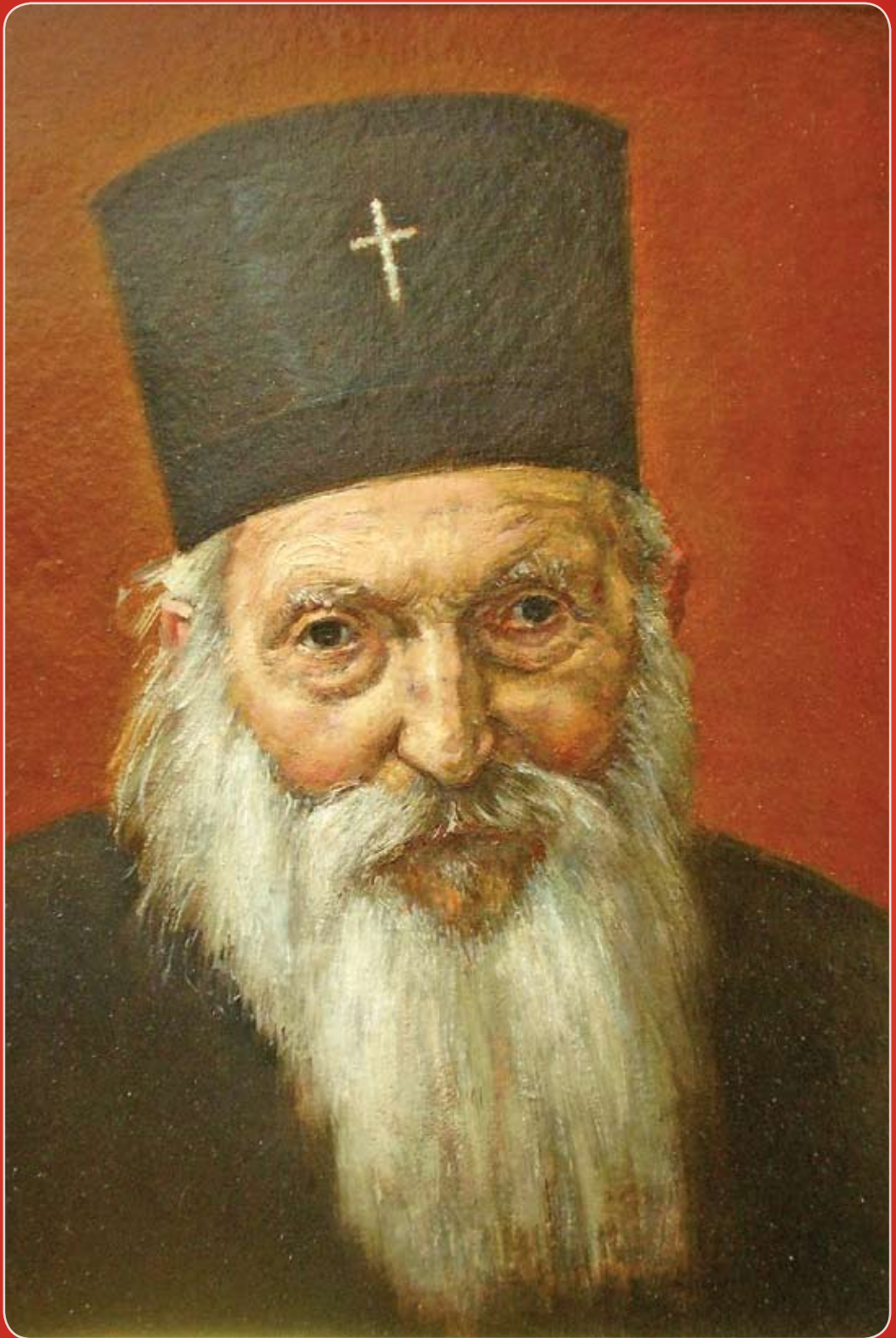
И наш народни човек је знао колико је битно покоравати се вољи Божијој и уз гусле јецао Богу: „Мили Боже, на свему ти хвала“. Шта су друго ове речи до прихватање воље Божије и благодарење Богу за све што нам даје.

Стога, помолимо се Господу да нас научи да прихватимо вољу Његову и да нас приброји међу Своје пријатеље.

Њему, који нас учи томе, нека је слава и хвала у векове векова. Амин.

*Влашка црква – свечана вечерња служба са њештохлебницом
уочи празника Светиој ајосшола Јакова, славе IV разреда*

Патријарх Павле, слика Зорана Рајковића

Патријарх Павле

истински проповедник речи Христове

Не бијаше тако давно када је у пуном храму, испред царских двери, тихим гласом учио и проповедао. Усудили бисмо се да кажемо, после Св. Саве један од највећих проповедника речи Христове међу Србима. Као што је Изабрани народ имао пророка Јеремију, тако смо и ми Срби имали најсмернијег Христовог пастира – патријарха Павла. Као што је пророк Јеремија плакао због одвођења у ропство Божијег народа, тако је и патријарх Павле плакао над српским народом, који је у годинама искушења све више срљао у грех.

Патријарх Павле (световно име Гојко Стојчевић), рођен је у Кућанцима у Славонији, тадашњој Аустроугарској, 11. септембра 1914. године, од оца Стевана и мајке Ане. Рано је остао без родитеља. Отац Стеван је отишао да ради у САД, тамо је добио туберкулозу и вратио се кући да умре. Иза њега су остала два сина, Душан и Гојко. После тога, мајка Ана се преудала и родила три ћерке. Душан и Гојко су остали са бабом Драгом и тетком, најстаријом очевом сестром. Тетка их је одгајила са својом ћерком Агицом.

Четвороразредну основну школу завршио је у родним му Кућанцима. Лето 1925. године провео је у манастиру Ораховици, припремајући се за одлазак на наставак школовања у Тузли. У Тузли је завршио нижу гимназију у периоду између 1925. и 1929. године. У клупи је седео са једним муслиманом и једним Хрватом. Веронауку му је

предавао професор Димитрије Јанков, који је једно време био и ректор богословије. Из Веронауке је имао двојку. Утицај родбине је превагнуо и његов даљи избор за наставак школовања била је Богословија.

Стјепан Гојко Стојчевић

Уписао је шесторазредну богословију у Сарајеву 1930. године, а завршио је 1936. године. Богословски факултет у Београду је уписао 1936. године. Ванредно је завршавао више разреде шесте београдске гимназије, да би могао да упише упоредно и Медицински факултет. На Медицинском факултету је стигао до друге године, а Богословски факултет је завршио. У Београду га је затекао рат.

На позив свога друга Јелисеја Поповића, игумана манастира Свете Тројице одлази 1942. године у тај овчар-

ско-кабларски манастир, и ту проводи следеће две ратне године, док му брата Душана убијају усташе. Након боравка у Светој Тројици одлази у манастир Вујан где живи изоловано од осталих монаха. Током 1945. године, братство манастира Вујан прелази у манастир Благовештење. Монашки чин је добио 1948. године у манастиру Благовештење, са именом Павле по апостолу Павлу. Од 1949. до 1955. године био је у манастиру Рачи. Школску 1950/51. годину, провео је као професор у Призренској богословији. У чин јеромонаха унапређен је 1954. године; протосинђел је постао 1954, а архимандрит 1957. године.

За епископа рашко-призренског изабран је 29. маја 1957. године, а посвећен је 21. септембра 1957. године у београдској Саборној цркви. За епископа рашко-призренског устоличен је 13. октобра 1957. године у призренској Саборној цркви Св. Ђорђа. Градио је нове цркве, обнављао старе и порушене. Старао се о Призренској богословији, где је држао предавања о појању и црквенословенском језику. Своју епархију углавном је обилазио пешачећи.

За патријарха СПЦ изабран је 1. децембра 1990. године, а сутрадан 2. децембра устоличен је у Саборној цркви у Београду. Церемонију је извршило 12 епископа, 12 свештеника и 13 ђакона. На патријаршијском трону наследио је патријарха Германа. У Трон пећких патријараха устоличен је 22. маја 1994. године. За време његовог патријаршијског службовања основано је више епархија, богословија и духовних академија. Обновљена је и наша Богословија Св. Петра Цетињског 1992. године. Отворена је Духовна академија Св. Василија Острошког у

Епископ рашко-призренски Павле

Фочи (1994), као и Богословија Св. Јована Златоуста у Крагујевцу (1997). По Београду је ишао градским превозом и пешке. Са собом је увек носио Свето Писмо и Молитвеник. Живео је аскетским животом, сам је шио и крпио одела и ципеле.

Патријарх српски Павле преминуо је у Београду на ВМА, 15. новембра 2009. године, у 95. години живота. Рано тог јутра причестио га је јеромонах Цетињског манастира Методије. Патријарх је према сопственој жељи сахрањен у манастиру Раковици 19. новембра 2009. године. На опелу митрополит црногорско-приморски Амфилохије цитирао је речи патријарха Павла: „Када се човек роди, цео свет се радује, а само он плаче. Али треба да живи тако да кад умре цео свет плаче, а само он се радује!“

Приредили: Маџија Минић и Стефан Штевлић, ученици II разреда

У Цетињском манастиру прослављен патријарх Павле

На Светој литургији у Цетињском манастиру, коју су 15. новембра 2016. служили цетињски свештенмонаси, у присуству митрополита Амфилохија, певани су тропар и кондак Светом патријарху Павлу Косовско-метохијском и Свесрпском, а поводом седам година од његовог упокојења. Митрополит је на крају Литургије одржао пригодну беседу о Патријарху, сећајући се дана проведених са њим и помињући анегдоте из његовог живота. Он је између осталог рекао:

„У Патријаршији смо са блаженим споменом патријархом Павлом служили вечерње, а био је тамо један јеромонах, мислим да се звао Димитрије – добра, проста душа, па мало се и уплашио: ту Патријарх, Митрополит... Па ће на крају да каже, након ‘Поме-

нувши свете...’, ‘Молитвама светог нашега патријарха Павла и митрополита Амфилохија’. Када смо отишли у гостопримницу код сестара, ја рекох патријарху Павлу: ‘Ваша Светости, није никакво чудо што вас помену у отпусту, него гдје мене помену?!’ ‘Па и ја се чудим’, каже. Наш патријарх Павле је заиста велики Божији дар нашој Цркви и Цркви Православној. Он је као такав примљен данас у свим Православним помјесним Црквама, и не само ту, него и у хришћанском Западу је као такав примљен, ту нема никакве сумње. Неко ми је испричао јуче, у Колашину је неки човјек, који је атеиста – много у Бога не вјерује нити у цркву иде, добио сина и дао му име Павле. Па га питају: ‘Од куд Павле? Имаш ли ти некога у породици Павла, па си му дао име Павле?’ ‘Па, каже, немам никог’. ‘Па откуд онда?’ ‘Па, каже, то је име патријарха Павла’. Атеиста у Црној Гори! Па и мени кажу моји добри Цетињани: А што ти нијеси кâ патријарх Павле? Е, па, сад није лако бити као патријарх Павле... Створи Бог Павла, и разбѣ калуп. Он је једна изузетна личност. Једно од његових основних начела, које није лако испунити, било је да ријечи буду благе а аргументи јаки. То је он стално подвлачио. С пуним правом. Човек огромног смирења, стрпљења, трпљења и велике, дубоке љубави према Христу. Сав живот му је био у знаку Христа и Светог апостола Павла – мало, мало па је цитирао апостола Павла у својим бесједама. Сјећам се кад смо ишли у Русију, московски патријарх Алексеј, који чак ни васељенског патријарха није дочекивао на аеродрому (ипак је московски патријарх, москов-

ски патријарх), кад дође патријарх Павле, он га чека на аеродрому и испраћа га из Москве са аеродрома. Једино њега.

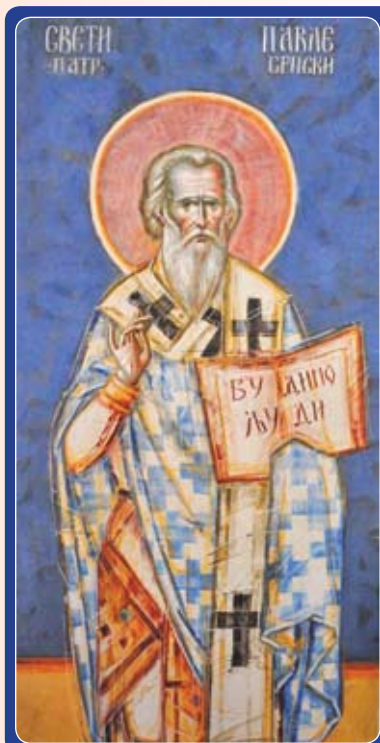
У најтежим временима он је био и на Косову и Метохији. Као што знате, није имао кола. Ишао је и аутобусима и пјешке, а у манастирима није било једноставно у оно вријеме... Па када су му сестре тражиле благослов да купе кола, он ће да каже: 'Када последњи човек на Косову буде имао кола, онда ћете и ви да их имате'.

А већ кад то причамо, отац Макарије Дечански је имао неког фићу. Некако му је дозволио да има фићу... И сад вози Макарије фићу и вози Павла. (Он ће да се повезе фићом али да плати за бензин онолико колико кошта карта аутобуска, иначе неће да се вози.) Иде он са оцем Макаријем, а Макарије био Банаћанин, 120 кила – онако баш пун, а сад завео поредак манастирски

рашко-призренски епископ Павле, типик монашки – да нема прије свега меса, а и пост да буде онај прави монашки пост. А Банаћанин навикао, не може он баш тако... Имао је и шећер сиромах. Иду тако они и сретну успут неки фап, руски камион, и пита Макарије: 'Је ли, Преосвећени, која кола више троше нафте или фап или овај наш фићо?' 'Па, каже, Бог га видео, оче Макарије, види колика је ова грдосија, природно да он више троши!' 'А што онда ви од мене тражите да једем колико и Ви?'

Сликао се једном приликом са кошаркашима у Патријашији – они сви двометраши, а он онако малецан. Они су наравно стали иза, а он напред. Па се он окрене и каже: 'Опростите ако вас заклањам'.

Молитвама Светог оца нашег Павла Господе Исусе, Боже наш, помилуј нас. Амин."

Тропар Светом патријарху Павлу Српском, глас 8.

У Призрену си столовао као епископ рашко-призренски, у најтежа времена престо Светога Саве преузео јеси, Патријарше Свети, Павле Богомудри; народ српски поучавао си Христовим заповијестима. Због тога те је народ заволио и за живота твога Светитељем прогласио, миротворче и праведниче, моли Христа Бога Човекољупца да спасе православни род наш српски и сав род хришћански.

Кондак, глас 3.

Родио се јеси у Славонији, архипастир био на мученичком Косову, на престолу Светога Саве си столовао, и народ вјери хришћанској поучавао, Свети Павле, оче наш, моли Многомилостивога Господа да нам подари мир, спасење и живот вјечни.

Саставио Негељко Томић, матурант

БОГ ЈЕ ЉУБАВ

Љубављу се роди и земља и човек,
и сва твар доби своје назначење;
Замишљено мудро, и да траје довећ',
Подобијем Божјим за вечно спасење.

Богочовек Христос – то је наша вера,
Он је глава наше Цркве свете;
За духовни узраст, то је наша мера,
Што постиже сваки који је к'о дете.

Да је љубав вечна видимо у Бога,
Он – Тројица јесте, као што нам рече;
Љубав је заправо пуноћа Онога,
Који цео свет ни из чега стече.

Следујући стога Божијој љубави,
Подобијем својим личимо на Њега;
И волимо све што Логосом направи,
Славећ' у Тројици Створитеља свега!

Стефан Шинжар, мајуранић

Слово о змији

Господ казује о змији у Јеванђељу: Будите, вели, мудри као змије и целовити као голубови. Физиолог је избрази како има четири својства: прво њено својство је такво да када остари губи вид и ослепи, а ако хоће млада да буде, одлази и пости четрдесет дана и четрдесет ноћи, све док јој се кожа ослабивши не одвоји, те тражи камен или уску раселину и тамо се увуче, мучи своје тело и одгодивши старост подмлађује се.

На такав начин и ти, човече, ако желиш да одгодиш древну остарелост земаљску, тесним и тегабним путем, гледај, о човече, како живи змија за своје спасење! Пости дакле и ти јер ћеш се уздржањем обновити и бићеш у Божијој вољи. Пост је у рају озакоњен, и као прву заповест прими га Адам, и да га је сачувао, не би смрћу био осуђен. Одбаци, према томе, старог човека, то јест грехе и потражи раселине камене, или тесно место као и змија. Тесан и тегабан пут уводи у живот, а широк и простран уводи у пропаст.

О мраву

Соломон у причама рече – уподоби се мраву, о, лењивче. Јер и сам Физиолог када говори о бесловесним животињама и зверима вели да три природе имају мрави. Кад год иду на гумно крећу се један по један, а када носе товар, они који се сретну лижу се, а они који зрно носе одлазе. А они који не носе не завиде ближњима него журе да и они зму своје време.

Уподоби се, о човече, мравима и угледај се на оне подвижнике Господа ради који носе своје добродетељи као духовна бремена, који иду и на гумно, то јест који и у привременом животу сабирају и сипају у житнице, и у клети Христове, да би, када дође зима овог пролазног живота, нашли спокојство за подвиге своје. Према слову Господњем, дођите сви који сте се трудили и који сте обременени и ја ћу вам покој бити. Тако и ти ако се уподобиш животом светоме, наћи ћеш покој у време земно. И да не помислиш да зграбиш оно што припада твојем ближњем, и да не би као лењиви раб који је сам себе осудио што прими таланте и сакри их у земљу.

О орлу

Орао је, дакле цар птица. А лош се назива због својих кривица. Тај живи сто година и остари. Нарасте и кљун његов и ослепи, и не може да лови; и усходи на велику висину, баца се низ камен и разбија кљун; купа се у ћерусијевом блату и седи насупрот сунца, а чим припече према њему, спадају љуске са очију његових и опет бива млад.

И ти умни човече, када много сагрешиш узлети у висину смерне мудрости и баци се низ камен који је твоја вера, и разби свој нос, принос греху, уми себе у ћерусијевом блату, то јест, сузама огреј себе на сунцу, односно у цркви стави своју одећу изнад греха. И опет ћеш се подмладити, како говори пророк – обновиће се као орлу младост твоја.

Преузето из књије „Физиолог – средњовековни медицински сџисци (Избор)“, Просвета, Српска књижевна задруга, Београд 1989, стр. 34, 40. и 48.

Изабрао: Стефан Шинжар, мајшуранић

Мало правописно поучење

Кад се НЕ пише састављено, а кад растављено?

Растављено се пише уз глаголе
нпр. НЕ радим, НЕ могу;

Ипак, постоје четири глагола с којима се негација пише састављено:

1. НЕЋУ,
2. НЕМАМ,
3. НИСАМ,
4. НЕМОЈ;

Растављено се пише и уз глаголске прилоге
нпр. НЕ ДОШАВШИ, НЕ ЖЕЛЕЋИ;

Састављено се пише са:
-именицама (НЕчовјек / НЕчовек, НЕправда);
-придјевима (НЕрадан, НЕпријатан);
-прилозима (НЕдалеко, НЕстално);

ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ У ПРВОМ ПОЛУГОДИШТУ ШКОЛСКЕ 2016/17.

Дочек јерусалимског Патријарха

У петак 23. септембра Патријарх јерусалимски Теофил допутовао је у прву посету Црној Гори. У Цетињском манастиру дочекали су га митрополит Амфилохије и епископ Кирило, заједно са свештенством и богословцима. Патријарх је 25. септембра началствовао чином освећења Храма у Бару, уз саслужење нашег патријарха Иринеја и албанског архиепископа Анастасија. У чину освећења учествовали су и ђаци Богословије који су певали и чтецирали.

Слава IV разреда

Ученици четвртог разреда, који су XXII генерација обновљене богословије (2013–2018), прославили су своју разредну славу – Светог апостола Јакова.

Тим поводом служене су свечана вечерња служба са петохлебницом у Влашкој цркви уочи празника и Света литургија у Цетињском манастиру на сам празник. На Литургији и вечерњој служби појали су ученици слављеници.

На свечаном ручку у Богословији, инспектор богословија, прота Славко Зорица освештао је и пререзао славски колач у част Светог апостола Јакова, након чега је сабранима говорио о овом Светом апостоу. Он је ученицима IV разреда честитао славу, пожељевши им да успјешно заврше своје започето школовање.

У име свог разреда професоре, ученике и госте поздравио је ученик Игор Булум.

У току славског ручка ученици су отпјевали Химну Богословије и неколико народних пјесама, а гуслао је и народни гуслар Рајо Војиновић.

Слава I разреда

Ученици првог разреда Богословије Светог Петра Цетињског, прославили су своју разредну славу Светог Арсенија Сремца другог архиепископа српског.

Служена је вечерња служба са петохлебницом, коју су служили протосинђел Исак Симић и јерођакон Јустин Мреновић. На сам празник служена је света Литургија коју су служили протојереји Бранко Тапушковић и Арсеније Радовић, протосинђел Исак Симић, јеромонах Прохор Јосифов и јерођакон Јустин Мреновић.

Приређена је богата трпеза љубави, на којој су ђаци певали народне песме, а отац Бранко је свирао гитару.

Слава манастира Ждребаоника

Предвођени професором Александром Вујовићем, ученици наше школе Никола Томић, Цвјетко Перић, Недељко Томић, Петар Радибратовић и Стефан Шинжар, певали су на свечаном славском бденију, које су служили Њихова Преосвештенства Епископи франкфуртски Сергије и диоклијски Кирило уз саслужење свештенства. Светом Литургијом, на којој су наши ученици такође певали, началствовао

је митрополит Амфилохије, уз саслужење поменутих епископа и умировљеног епископа Атанасија Јевтића и свештенства.

Предавање др Биљане Ивеље

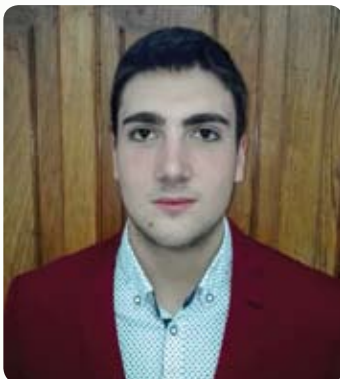
У вечерњим часовима 15. новембра у трпезарији Богословије докторка Биљана одржала је предавање о штетности стимулативних средстава која омладина данас употребљава уз вежбање да би повећали телесну масу.

XXV ГЕНЕРАЦИЈА БОГОСЛОВАЦА

ОБНОВЉЕНЕ БОГОСЛОВИЈЕ Св. Петра Цетињског (2016–2021)

Василије Бољевић

Никола Бошковић

Лазар Брборић

Анрија Вујовић

Дејан Живановић

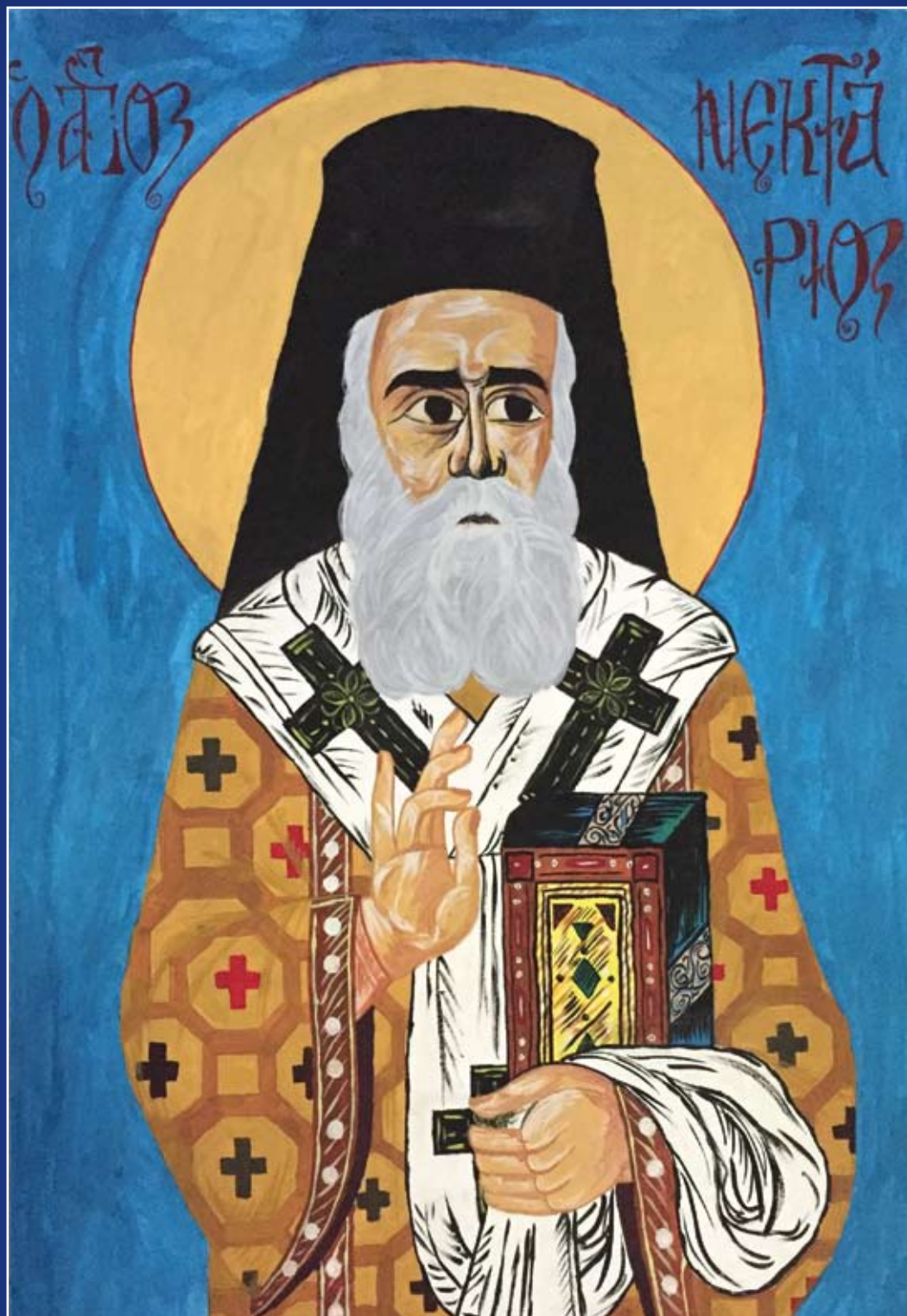
Никола Кисић

Милан Малеш

Матија Тапушковић

Свети Нектарије Егински
Оџњен Боричић, ученик II разреда

ISSN 2337-0890
9 772337 089003